

บทที่ 4

ต้นทุนการปลูกกล้วยไข่

ต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการปลูกกล้วยไข่มีความสำคัญต่อชาวสวนกล้วยไข่ เนื่องจากเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงผลกำไรหรือขาดทุนเมื่อเทียบกับรายได้จากการขาย ปัจจุบันเกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชรหันมาปลูกกล้วยไข่มากขึ้นทุกปี เนื่องจากเห็นว่ารายได้และผลตอบแทนดี และทางจังหวัดได้ส่งเสริมการปลูกกล้วยไข่เพื่อให้เป็นผลไม้ที่หาซื้อได้ง่ายให้แก่จังหวัด ในการศึกษาการลงทุนปลูกกล้วยไข่ในจังหวัดกำแพงเพชรนี้ได้ทำการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่จากอำเภอที่มีพื้นที่การเพาะปลูกกล้วยไข่มาก 3 อันดับแรก จำนวน 110 ราย จำแนกจำนวนรายตามสัดส่วนพื้นที่การปลูกของแต่ละอำเภอ คือ อำเภอเมือง จำนวน 85 ราย อำเภอไทรงาม จำนวน 15 ราย และอำเภอคลองขลุง จำนวน 10 ราย โดยจัดแบ่งข้อมูลเป็นกลุ่มตามขนาดพื้นที่ปลูกได้ดังนี้คือ

ขนาดพื้นที่ปลูก 1 - 10 ไร่ จำนวน 68 ตัวอย่าง
ขนาดพื้นที่ปลูก 11 - 30 ไร่ จำนวน 32 ตัวอย่าง
ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป จำนวน 10 ตัวอย่าง

การสัมภาษณ์สอบถามเกษตรกรเพื่อศึกษาต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้เริ่มดำเนินการเมื่อเดือนธันวาคม 2532 ถึงเดือนมกราคม 2533 สำหรับข้อมูลด้านราคาวัสดุเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรและอื่น ๆ จะใช้ข้อมูลปี 2532 ในการคิดคำนวณต้นทุน

ลักษณะต้นทุนการปลูกกล้วยไข่

การศึกษาต้นทุนการปลูกกล้วยไข่สามารถแยกประเภทของต้นทุนตามงวดบัญชีเป็น 2 ประเภท คือ รายจ่ายลงทุน (Capital Expenditures) และรายจ่ายประจำ (Revenue Expenditures)

รายจ่ายลงทุน (Capital Expenditures) หมายถึง รายจ่ายที่ให้ประโยชน์ต่อกิจการมากกว่าหนึ่งงวดบัญชี เรียกรายจ่ายประเภทนี้ว่า สินทรัพย์ เมื่อนำสินทรัพย์มาใช้งาน ต้นทุนของบริการที่ได้รับจากสินทรัพย์นั้นในงวดหนึ่ง ๆ จะนำมาคิดเป็นรายจ่ายประจำงวด

รายจ่ายประจำ (Revenue Expenditures) หมายถึงรายจ่ายที่ให้
ประโยชน์ต่องวดบัญชีที่รายจ่ายนั้นเกิดขึ้น¹

รายจ่ายลงทุนในการทำสวนกล้วยไข่เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นแล้ว และยังก่อให้เกิด
ประโยชน์ในการทำสวนกล้วยไข่ได้ต่อไปในอนาคต (Unexpired Costs) ซึ่งประกอบด้วย

1. รายจ่ายในการซื้อสินทรัพย์ถาวร อันได้แก่ ค่าซื้อเครื่องมืออุปกรณ์การ
เกษตรต่าง ๆ คือ รถไถ เครื่องสูบน้ำ สายน้ำ ถังผสมน้ำยา เครื่องฉีดยาด้วยมือ
จับ มีดขุด ไม้คาน เป็นต้น
2. ค่าใช้จ่ายในการปลูก ได้แก่ ค่าหน่อพันธุ์ ค่าแรงงานในการปลูก ค่าปุ๋ย
และยาสำหรับรอกันหุ้มเมื่อปลูก

เนื่องจากกล้วยไข่เป็นไม้ยืนต้นหลายฤดู ซึ่งมีลักษณะคล้ายไม้ล้มลุกที่ให้ผลผลิต
และผลตอบแทนแก่เกษตรกรผู้ปลูกภายใน 1 ปี ลักษณะของการทำสวนกล้วยไข่ของ
เกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชรจะทำการปลูกกล้วยไข่ครั้งเดียวในปีแรก และจะเลี้ยงหน่อ
จากต้นแม่ปีที่ 1 และปีที่ 2 เพื่อเจริญเติบโตให้ผลผลิตในปีที่ 2 และปีที่ 3 ตามลำดับ
จากนั้นจึงจะทำการรื้อหรือล้างสวนกล้วยไข่ และจะทำการปลูกใหม่ทุก 3 ปี ดังนั้น รายจ่าย
ที่เกี่ยวกับค่าหน่อพันธุ์ ค่าแรงในการปลูก ค่าปุ๋ยและยาสำหรับรอกันหุ้มเมื่อเริ่มปลูก จึง
เป็นรายจ่ายที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคตหรือมากกว่าหนึ่งปีของการปลูก และถือเป็นรายจ่าย
ลงทุน

สำหรับรายจ่ายค่าเตรียมดิน เกษตรกรจะเตรียมดินทุกปี แต่วิธีการเตรียมดิน
อาจจะแตกต่างกันในแต่ละปี การเตรียมดินปีที่ 1 เกษตรกรส่วนใหญ่จะเตรียมดินเต็ม
พื้นที่คือ เริ่มจากการขุดหน่อเก่าขึ้นมาเพื่อขยายพันธุ์ต่อไป และจะทำการไถที่เพื่อเตรียม
ปลูก ส่วนการเตรียมดินปีที่ 2 และปีที่ 3 เกษตรกรจะเตรียมดินโดยการสับดินเป็นก้อน
ใหญ่ ๆ หลังจากทำการตัดต้นแม่ทิ้งแล้ว ดังนั้นค่าเตรียมดินจึงถือเป็นรายจ่ายประจำ

¹ เพ็ญเช สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ศาสตราจารย์, การบัญชีต้นทุน,
(กรุงเทพมหานคร; โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 14-15

รายจ่ายประจำในการทำสวนกล้วยไข่เป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นและใช้ประโยชน์หมดแล้ว (Expired Costs) รายจ่ายประเภทนี้จึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำสวนกล้วยไข่ในอนาคต แต่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในปีที่รายจ่ายนั้นเกิดขึ้น ซึ่งรายจ่ายประจำนี้สามารถแยกออกตามความสัมพันธ์ที่มีต่อผลผลิตออกเป็น 3 ประเภทคือ ค่าวัตถุดิบทางตรง (Direct Material) ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) และค่าใช้จ่ายในการผลิต (Manufacturing Overhead)

ค่าวัตถุดิบทางตรง (Direct Material) หมายถึงวัตถุดิบที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการผลิต เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตนั้นโดยตรง ได้แก่ ค่าวัสดุในการปลูก ค่าวัสดุในการดูแลรักษา

- ค่าวัสดุในการปลูก ได้แก่ ค่าหน่อพันธุ์ ค่าปุ๋ยและยาสำหรับรองกันหลุม ซึ่งเฉลี่ยตัดเป็นค่าใช้จ่ายเท่ากันทุกปีตามอายุสวนกล้วยไข่คือ 3 ปี

- ค่าวัสดุในการดูแลรักษา ได้แก่ ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดศัตรูพืช และโรคพืช ค่ายากำจัดวัชพืช

ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) หมายถึง ค่าแรงที่ต้องเกิดขึ้นในการเปลี่ยนสภาพวัตถุดิบให้เป็นผลผลิต เป็นค่าแรงที่ใช้ในการผลิตโดยตรง ได้แก่ ค่าแรงในการปลูก ค่าแรงในการดูแลรักษา ค่าแรงในการเก็บผลผลิต

- ค่าแรงในการปลูก เป็นค่าแรงในการเตรียมดิน และค่าแรงในการปลูกหน่อกล้วยที่เฉลี่ยตัดเป็นค่าใช้จ่ายเท่ากันทุกปีตามอายุสวนกล้วยไข่ คือ 3 ปี

- ค่าแรงในการดูแลรักษา ได้แก่ ค่าแรงในการใส่ปุ๋ย กำจัดศัตรูพืช และโรคพืช กำจัดวัชพืช การให้น้ำ การแต่งหน่อและตัดใบ การค้ำยันต้นกล้วย

- ค่าแรงในการเก็บผลผลิต ได้แก่ ค่าแรงในการตัด และขนเครือกล้วย ค่าแรงในการเก็บไม้ค้ำ

ค่าใช้จ่ายในการผลิต (Manufacturing Overhead) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือไปจาก ค่าวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง ซึ่งได้แก่ ค่าใช้ที่ดิน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร และดอกเบี้ยเงินกู้

- ค่าใช้ที่ดิน คำนวณจากค่าเช่าที่ดินคิดตามขนาดพื้นที่การเพาะปลูก โดยประเมินจากอัตราค่าเช่าที่ดินต่อไร่ในท้องถิ่นนั้น ซึ่งค่าใช้ที่ดินดังกล่าวรวมค่าภาษีที่ดินอยู่ด้วย

- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับรถไถ และเครื่องสูบน้ำ ซึ่งใช้น้ำมันโซล่า
- วัสดุอุปกรณ์การเกษตร เป็นค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่มีอายุการใช้งานเพียง 1 ปี ได้แก่ เชือก ไม้ค้ำ เป็นต้น
- ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร เป็นค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรที่ชำรุดเสียหาย
- ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร คำนวณจากเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสวนกล้วยไข่ โดยใช้วิธีเส้นตรง (Straight Line Method) ซึ่งถือว่าสินทรัพย์ได้ถูกใช้งานเท่ากันทุกปี และเมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานแล้ว เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรดังกล่าวจะไม่นำมาใช้งานอีก และจำหน่ายไม่ได้
- ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ หมายถึง ดอกเบี้ยที่คิดจากเงินกู้ที่เกษตรกรกู้มาเพื่อลงทุนในการปลูกกล้วยไข่ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยตามที่เกษตรกรกู้สำหรับระยะเวลาที่กู้จริง

นอกจากการแยกประเภทของต้นทุนในลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังสามารถแยกได้ตามประเภทต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อปริมาณการผลิต โดยแบ่งเป็นต้นทุนผันแปร (Variable Costs) และต้นทุนคงที่ (Fixed Costs)

ต้นทุนผันแปร (Variable Costs) ค่าใช้จ่ายประเภทนี้ จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงโดยมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับผลผลิต และแปรเปลี่ยนในอัตราส่วนเดียวกับปริมาณผลผลิต ซึ่งได้แก่ ค่าวัตถุดิบทางตรง ไม่รวมค่าหน่อพันธุ์ ค่าปุ๋ยและยารองกันหุ้มปลูกตัดจำหน่าย ค่าแรงงานทางตรง ไม่รวมค่าแรงปลูกหน่อตัดจำหน่าย และค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกี่ยวกับค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ค่าซ่อมแซมเครื่องมือการเกษตร ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้บางชนิดเป็นต้นทุนกึ่งผันแปร แต่เพื่อความสะดวกในการคำนวณจึงกำหนดให้เป็นต้นทุนผันแปร

ต้นทุนคงที่ (Fixed Costs) เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นและไม่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณการผลิต มีลักษณะเป็นจำนวนคงที่สำหรับปริมาณการผลิตจนถึงระดับหนึ่ง ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการปลูกตัดจำหน่าย และค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกี่ยวกับ ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร เป็นต้น

การวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกกล้วยไข่ยังสามารถแยกวิเคราะห์ต้นทุนตามรูปแบบการใช้จ่ายเงินได้เป็น 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (Cash Cost) และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (Noncash Cost)

ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (Cash Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกษตรกรจะต้องจ่ายเป็นเงินสด เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดวัชพืช ค่าแรงงานที่จ้าง

ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (Noncash Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรไม่ต้องจ่ายเป็นเงินสดในการผลิต แต่ต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้จากการประเมินการใช้ปัจจัยการปลูกต่าง ๆ ของชาวสวนกล้วยไม้โดยถือตามราคาของสินค้าหรืออัตราค่าจ้างในท้องถิ่นนั้น เช่น ค่าแรงงานในครัวเรือน ค่าหน่อพันธุ์ ค่าใช้ที่ดิน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เกษตรกรไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดในการปลูกกล้วยไม้¹

รายละเอียดของต้นทุนการปลูกกล้วยไม้

การศึกษาต้นทุนการปลูกกล้วยไม้ในจังหวัดกำแพงเพชร จะทำการวิเคราะห์ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อผลผลิต

1. ค่าวัตถุดิบทางตรง ได้แก่ ค่าวัสดุในการปลูก เช่น ค่าหน่อพันธุ์ ค่าปุ๋ย และยาสำหรับรอกันหนูลม นอกจากนี้ยังได้แก่ ค่าวัสดุในการดูแลรักษา เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดศัตรูและโรคพืช ค่ายากำจัดวัชพืช รายละเอียดต้นทุนค่าวัตถุดิบทางตรงมีดังต่อไปนี้

1.1 ค่าวัสดุในการปลูก ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าวัสดุในการปลูกอันได้แก่ ค่าหน่อพันธุ์ ค่าปุ๋ยและยาสำหรับรอกันหนูลม เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปีที่ 1 ของการทำสวนกล้วยไม้ ดังนั้นจึงทำการจัดสรรต้นทุนค่าใช้จ่ายดังกล่าวโดยเฉลี่ยเท่ากันทุกปีตลอด 3 ปี และถือเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสดในแต่ละปี

1.1.1 ค่าหน่อพันธุ์ เกษตรกรจะใช้หน่อกล้วยของตนเองในการขยายพันธุ์ ปริมาณหน่อพันธุ์ที่ใช้ประมาณไร่ละ 250-400 ต้น ขึ้นอยู่กับการกำหนดระยะปลูกซึ่งปกติอยู่ระหว่าง 2 - 2.5 x 2 - 2.5 เมตร ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจากการสอบถามจะใช้ปริมาณหน่อพันธุ์ไร่ละ 350 หน่อ ราคาหน่อพันธุ์มีราคาเฉลี่ยหน่อละ 1.50 บาท

¹ สมศักดิ์ เพ็ญพร้อม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, การจัดการฟาร์ม, (กรุงเทพมหานคร; โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2527), หน้า 46

เกษตรกรมีต้นทุนค่าน้ำหนักปุ๋ยเฉลี่ยต่อไร่ ตามขนาดพื้นที่ปลูกดังรายละเอียดที่แสดงไว้ใน ตาราง 4.1 ดังนี้

- ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าน้ำหนักปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 513.51 บาท (เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 171.17 บาท) ปริมาณน้ำหนักรวมปุ๋ยที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 342.34 หน่อ

- ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าน้ำหนักปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 531.57 บาท (เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 177.19 บาท) ปริมาณน้ำหนักรวมปุ๋ยที่ใช้ไร่ละ 354.33 หน่อ

- ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าน้ำหนักปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 525.96 บาท (เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 175.32 บาท) ปริมาณน้ำหนักรวมปุ๋ยที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 350.64 หน่อ

1.1.2 ค่าปุ๋ยและยาสำหรับรองกันหลุมปลูก เกษตรจะใช้ปุ๋ยเคมีและยาเพื่อรองกันหลุมเตรียมปลูก แล้วจึงค่อยปลูกหน่อพันธุ์ลงไป สำหรับปุ๋ยเคมีที่ใช้คือปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และยาที่ใช้คือยาฟูราดาน การที่เกษตรกรใช้ปุ๋ยและยารองกันหลุมก็เพื่อช่วยเพิ่มธาตุอาหารในดิน และป้องกันแมลงใต้ดินที่จะทำลายหน่อพันธุ์ที่ปลูก ช่วยให้ต้นกล้วยไข่เจริญเติบโตดีและแข็งแรง ราคาปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ราคากระสอบละ 295 บาท (50 กิโลกรัม) และยาฟูราดานกระสอบละ 330 บาท (15 กิโลกรัม) คิดเป็นค่าปุ๋ยและยารองกันหลุมเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกดังมีรายละเอียดที่แสดงไว้ใน ตาราง 4.2 ดังนี้

- ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าปุ๋ยและยารองกันหลุมปลูกเฉลี่ยต่อไร่ละ 183.07 บาท (เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 61.02 บาท) ปริมาณปุ๋ยที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 15.82 กิโลกรัม และปริมาณยาที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 4.08 กิโลกรัม

- ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าปุ๋ยและยารองกันหลุมปลูกเฉลี่ยไร่ละ 148.33 บาท (เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 49.44 บาท) ปริมาณปุ๋ยที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 14.48 กิโลกรัม และปริมาณยาที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 2.86 กิโลกรัม

- ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าปุ๋ยและยารองกันหลุมปลูกเฉลี่ยไร่ละ 146.94 บาท (เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 48.98 บาท) ปริมาณปุ๋ยที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 14.47 กิโลกรัม และปริมาณยาที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 2.80 กิโลกรัม

1.2 ค่าวัสดุในการดูแลรักษา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าวัสดุในการดูแลรักษาอันได้แก่ ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดศัตรูพืช และโรคพืช และค่ายากำจัดวัชพืชนั้น การปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาต้นกล้วยเกษตรกรจะปฏิบัติสม่ำเสมอเหมือนกันทุกปีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3

ตารางที่ 4.1 ค่าหน่วยพื้นที่เฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนคร่าวเรือน (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 ปริมาณรวม (หน่อ)	4 ราคาต่อหน่อ (บาท)	5 มูลค่ารวม (บาท) (3×4)	เฉลี่ยต่อไร่		จำนวนเงินเฉลี่ย ต่อไร่ต่อปี (บาท) (8÷3 ปี)
						7 ปริมาณ(หน่อ) (3÷2)	8 จำนวนเงิน(บาท) (5÷2)	
1-10 ไร่	68	444	152,000	1.50	228,000	342.34	513.51	171.17
11-30 ไร่	32	498	176,480	1.50	264,720	354.38	531.57	177.19
มากกว่า 30 ไร่ ขึ้นไป	10	467	163,750	1.50	245,625	350.64	525.96	175.32

ตารางที่ 4.2 ค่าปุ๋ยและยารองกันหลุมปลูกเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

รายการ	1 ขนาดพื้นที่ปลูก	2 จำนวนครัวเรือน (ราย)	3 พื้นที่รวม (ไร่)	4 ปริมาณรวม (กิโลกรัม)	5 ราคาต่อ กิโลกรัม (บาท)	6 มูลค่ารวม (บาท) (4x5)	เฉลี่ยต่อไร่	
							ปริมาณ(กิโลกรัม) (4÷3)	จำนวนเงิน(บาท) (6÷3)
ค่าปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15	1-10 ไร่	53	357	5,647	5.90	33,317.30	15.82	93.33
	11-30 ไร่	23	323	4,678	5.90	27,600.20	14.48	85.45
	มากกว่า 30 ไร่ ขนาด ขนาด	10	467	6,747	5.90	39,807.30	14.47	85.24
ยาพาราควอต	1-10 ไร่	10	76	310	22	6,820	4.08	89.74
	11-30 ไร่	10	141	403	22	8,866	2.86	62.88
	มากกว่า 30 ไร่ ขนาด ขนาด	5	230	645	22	14,190	2.80	61.70
รวมค่าปุ๋ยและยา รองกันหลุมปลูก	1-10 ไร่							183.07
	11-30 ไร่							148.33
	มากกว่า 30 ไร่ ขนาด ขนาด							146.94

ดังนั้น ค่าวัสดุที่ใช้ในการดูแลรักษา จึงเท่ากับตลอดอายุสวน 3 ปี ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนนี้ เกษตรกร ได้จ่ายไปเป็นเงินสดจริงในการทำสวนกล้วยไข่

1.2.1 ค่าปุ๋ย เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่นิยมใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์ เนื่องจากหาซื้อง่ายและสะดวก สำหรับปุ๋ยเคมีที่ใช้จะใช้สูตร 15-15-15 หรือ 21-0-0 หรือ 46-0-0 เกษตรกรบางรายจะใส่ปุ๋ยโดยผสมกัน 2 สูตร ระหว่างสูตร 15-15-15 กับ 21-0-0 หรือ 15-15-15 กับ 46-0-0 การใส่ปุ๋ยกระทำ เพื่อช่วยเพิ่มธาตุอาหารในดินและช่วยให้กล้วยไข่เจริญเติบโตได้ดี เพิ่มขนาดและคุณภาพของ ผลผลิต เกษตรกรจะเริ่มใส่ปุ๋ยหลังจากปลูกแล้วประมาณ 1-2 เดือน และจะใส่ปุ๋ยห่าง กันครั้งละ 1-2 เดือน จำนวนครั้งในการใส่ปุ๋ยปีละประมาณ 2-5 ครั้ง ราคาปุ๋ยเคมีที่ ใช้มีราคาต่าง ๆ กัน คือ ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ราคากระสอบละ 295 บาท (50 กิโลกรัม) สูตร 21-0-0 ราคากระสอบละ 160 บาท (50 กิโลกรัม) และสูตร 46-0-0 ราคากระสอบละ 225 บาท (50 กิโลกรัม) คิดเป็นค่าปุ๋ยที่ใช้ในการดูแลรักษาเฉลี่ยต่อไร่ ดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.3 ดังนี้

- ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 813.83 บาท ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ทั้งสิ้นเฉลี่ยไร่ละ 173.70 กิโลกรัม
- ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 713.61 บาท ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ทั้งสิ้นเฉลี่ยไร่ละ 153.15 กิโลกรัม
- ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 712.57 บาท ปริมาณปุ๋ยที่ใช้ทั้งสิ้นเฉลี่ยไร่ละ 147.15 กิโลกรัม

1.2.2 ค่ายากำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เกษตรกรจะไม่ค่อย ประสบปัญหา เรื่องโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด เนื่องจากมีการปฏิบัติดูแลรักษาแปลงปลูก เป็นอย่างดีจึงไม่จำเป็นต้องใช้ยากำจัดศัตรูพืชและ โรคพืช และจากการสัมภาษณ์ เกษตรกร ตัวอย่างพบว่ามีจำนวนน้อยรายที่ใช้ยากำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ซึ่งในจำนวนนี้ไม่ได้ใช้ทุกปี เพราะไม่ค่อยเกิดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ดังนั้นในการคำนวณต้นทุนการปลูก นี้ไม่ได้ใช้ทุกปีเพราะไม่ค่อยเกิดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ดังนั้นในการคำนวณ ต้นทุนการปลูกกล้วยไข่จึงไม่นำมารวมคำนวณเป็นต้นทุนปกติที่เกิดขึ้นในการทำสวนกล้วยไข่

1.2.3 ค่ายากำจัดวัชพืช การทำสวนกล้วยไข่ให้ได้ผลดีนั้น เกษตรกรจากสวนกล้วยไข่มีความเชื่อว่าจะต้องดูแลไม่ให้มีหญ้าหรือวัชพืชใด ๆ ขึ้นในสวน กล้วยไข่ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่อาจหาแรงงานกำจัดวัชพืชได้ เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว

ตารางที่ 4.3 ค่าบับเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

รายการ	1 ขนาดพื้นที่ปลูก	2 จำนวนคร่าวเรือน (ราย)	3 พื้นที่รวม (ไร่)	4 ปริมาณรวม (กิโลกรัม)	5 ราคาต่อ กิโลกรัม (บาท)	6 มูลค่ารวม (บาท) (5×4)	เฉลี่ยต่อไร่	
							ปริมาณ(กิโลกรัม) (4÷3)	จำนวนเงิน(บาท) (6÷3)
ค่าบับเคมีสูตร 15-15-15	1-10 ไร่	68	444	40,315	5.90	237,858.50	90.80	535.72
	11-30 ไร่	32	498	38,615	5.90	227,828.50	77.54	457.49
	มากกว่า 30 ไร่ ± ขนาด	10	467	37,060	5.90	218,654	79.36	468.21
ค่าบับเคมีสูตร 21-0-0	1-10 ไร่	68	444	32,415	3.20	103,728	73.01	233.62
	11-30 ไร่	32	498	32,230	3.20	103,136	64.72	207.10
	มากกว่า 30 ไร่ ± ขนาด	10	467	21,810	3.20	69,792	46.70	149.45
ค่าบับเคมีสูตร 46-0-0	1-10 ไร่	68	444	4,390	4.50	19,755	9.89	44.49
	11-30 ไร่	32	498	5,425	4.50	24,412.50	10.89	49.02
	มากกว่า 30 ไร่ ± ขนาด	10	467	9,850	4.50	44,325	21.09	94.91
รวมค่าบับ	1-10 ไร่						173.70	813.83
	11-30 ไร่						153.15	713.61
	มากกว่า 30 ไร่ ± ขนาด						147.15	712.57

จะใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ซึ่งสารเคมีที่ใช้เป็นสารจำพวก พาราควอต (Paraquat) มีชื่อทางการค้าต่าง ๆ กัน เช่น กรัสมอกโซน นีอกโซน แพลนโซน และอื่น ๆ เป็นต้น จำนวนครั้งในการกำจัดวัชพืชโดยฉีดพ่นสารเคมีไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณวัชพืชในแปลงปลูก ปกติจะประมาณปีละ 3-6 ครั้ง สำหรับสารเคมีหรือยากำจัดวัชพืชดังกล่าว มีราคาแกเล็กลอนละ 450 บาท (5 ลิตร) คิดเป็นค่ายากำจัดวัชพืชเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.4 ดังนี้

- ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่ายากำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 146.96 บาท ปริมาณยากำจัดวัชพืชที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 1.63 ลิตร
- ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่ายากำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 145.30 บาท ปริมาณยากำจัดวัชพืชที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 1.61 ลิตร
- ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่ายากำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 307.58 บาท ปริมาณยากำจัดวัชพืชที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 3.42 ลิตร

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถสรุปเป็นค่าใช้จ่ายประเภทค่าวัชตฤติบทางตรงในการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีตามขนาดพื้นที่ปลูก ดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.5 คือ

- ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าวัชตฤติบทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 1,192.98 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 960.79 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 232.19 บาท
- ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าวัชตฤติบทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 1,085.54 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 858.91 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 226.63 บาท
- ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ ค่าวัชตฤติบทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 1,244.45 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,020.15 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 224.30 บาท

เมื่อพิจารณาต้นทุนค่าวัชตฤติบทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ที่แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.5 แล้ว จะเห็นว่า ต้นทุนค่าวัชตฤติบทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ของพื้นที่ขนาดมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไปมีต้นทุนต่อไร่สูงที่สุดคือ 1,244.45 บาท รองลงมาคือพื้นที่ขนาด 1-10 ไร่ มีต้นทุนต่อไร่เท่ากับ 1,192.98 บาท และต่ำสุดคือพื้นที่ขนาด 11-30 ไร่ มีต้นทุนต่อไร่เท่ากับ 1,085.54 บาท และเมื่อพิจารณาส่วนประกอบของต้นทุนค่าวัชตฤติบทางตรงแล้วจะเห็นว่า พื้นที่ขนาด 1-10 ไร่ มีต้นทุนค่าปุ๋ยในการดูแลรักษาต้น

ตารางที่ 4.4 ค่ายากำจัดวัชพืชเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนครัวเรือน (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 ปริมาณรวม (ลิตร)	4 ราคาต่อ ลิตร (บาท)	5 มูลค่ารวม (บาท) (3×4)	เฉลี่ยต่อไร่	
						ปริมาณ(ลิตร) (3÷2)	จำนวนเงิน(บาท) (5÷2)
1-10 ไร่	68	444	725	90	65,250	1.63	146.96
11-30 ไร่	32	498	804	90	72,360	1.61	145.30
มากกว่า 30 ไร่ ขึ้นไป	10	467	1,596	90	143,640	3.42	307.58

ตารางที่ 4.5 สรุปต้นทุนค่าวัสดุคืบทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

รายการ	ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่			ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่			ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป		
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่ เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่ เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่ เป็นเงินสด	รวม
ค่าหน่อพันธุ์ ¹ (บาท)	-	171.17	171.17	-	177.19	177.19	-	175.32	175.32
ค่าปุ๋ยและยารองกัน หลุมปลูก ² (บาท)	-	61.02	61.02	-	49.44	49.44	-	48.98	48.98
ค่าปุ๋ย ³ (บาท)	813.83	-	813.83	713.61	-	713.61	712.57	-	712.57
ค่ายากำจัดวัชพืช ⁴ (บาท)	146.96	-	146.96	145.30	-	145.30	307.58	-	307.58
รวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี (บาท)	960.79	232.19	1,192.98	858.91	226.63	1,085.54	1,020.15	224.30	1,244.45

- 1 จากตารางที่ 4.1
- 2 จากตารางที่ 4.2 \div 3 ปี
- 3 จากตารางที่ 4.3
- 4 จากตารางที่ 4.4

กล้วยต่อไร่สูงสุดคือ 813.83 บาท ต่ำสุดคือ ขนาดพื้นที่มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไปเท่ากับ 712.57 บาท ความแตกต่างที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการประหยัดปริมาณการใช้ปุ๋ยของเกษตรกรเอง ในส่วนของต้นทุนค่าวัสดุเกี่ยวกับค่ายากำจัดวัชพืชพบว่า ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ ขึ้นไปมีต้นทุนค่ายากำจัดวัชพืชสูงสุดคือ 307.58 บาท รองลงมาคือ พื้นที่ขนาด 1-10 ไร่ เท่ากับ 146.96 บาท ต่ำสุดคือ ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เท่ากับ 145.30 บาท สาเหตุเนื่องมาจากพื้นที่ขนาดใหญ่ไม่อาจหาแรงงานจ้างได้ในการกำจัดวัชพืช เช่นการดายหญ้า เพราะต้องใช้แรงงานมาก เกษตรกรในพื้นที่ขนาดมากกว่า 30 ไร่ ดังกล่าวจึงต้องอาศัยยากำจัดวัชพืชแทน เนื่องจากใช้แรงงานคนน้อยกว่า ทำให้เกิดความประหยัดด้านค่าแรงงาน และเกิดความสะดวกรวดเร็วกว่า แต่ทำให้ค่ายากำจัดวัชพืชจึงสูงกว่าพื้นที่ขนาดอื่น

2. ค่าแรงงานทางตรง ได้แก่ ค่าแรงในการปลูก และค่าแรงในการดูแลรักษา ซึ่งรายละเอียดของต้นทุนค่าแรงงานทางตรงมีดังนี้

2.1 ค่าแรงงานในการปลูก เป็นค่าแรงงานเกี่ยวกับ ค่าเตรียมดิน ค่าปลูกหน่อพันธุ์ ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเริ่มทำสวนกล้วยไข่

2.1.1 ค่าเตรียมดิน เกษตรกรจะเตรียมดินทุกปี ในการทำสวนกล้วยไข่ตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 การเตรียมดินในแต่ละปีจะแตกต่างกันไปดังนี้

2.1.1.2 การเตรียมดินปีที่ 1 เป็นการเตรียมดินเพื่อปลูกกล้วยไข่โดยเริ่มจากการขุดเหง้าของต้นกล้วยเก่าขึ้นมาให้หมด จากนั้นจะทำการไถที่พรวนดิน เพื่อพลิกดินส่วนล่างขึ้นมา จำนวนครั้งของการไถที่ประมาณ 1-3 ครั้ง จากนั้นจึงเตรียมหลุมปลูกและปลูกหน่อต่อไป

ปัจจุบันเกษตรกรบางรายไม่เตรียมดินโดยการไถที่ซึ่งเป็นการเตรียมดินเต็มพื้นที่สวน แต่จะทำการปลูกหน่อพันธุ์โดยปลูกสลับกับร่องเดิม และเมื่อปลูกแล้วจึงค่อยพรวนดินโดยการสับดินเป็นก้อนใหญ่ ๆ เนื่องจากช่วงระยะเวลาที่ปลูกกล้วยเป็นช่วงปลายฤดูฝน ซึ่งยังมีฝนตกชุกอยู่ ดินมีความแฉะมาก การใช้อุปกรณ์การเกษตรหนัก เช่น รถแทรกเตอร์ หรือรถไถเตรียมดินจะทำลำบาก และจะทำให้ดินแน่นขึ้นด้วย

สำหรับค่าเตรียมดินนั้น เกษตรกรนิยมจ้างแรงงาน เนื่องจากเป็นงานที่ค่อนข้างหนักและต้องการความรวดเร็ว ซึ่งต้องใช้แรงงานจำนวนมาก การจ้างแรงงานเป็นการจ้างในลักษณะเหมาจ่าย ค่าจ้างแรงงานสำหรับขุดเหง้าเก่าขึ้นมาหน่อละ 0.50 บาท กรณีทำการเตรียมดินโดยการไถแรงงานสับดินเป็นก้อนใหญ่ ๆ ก็

จะคิดเพิ่มอีกตันละ 0.50 บาท และถ้าเตรียมดินโดยการไถที่ ค่าจ้างเหมาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่ทำการไถที่ อัตราค่าจ้างอยู่ระหว่าง 140-450 บาทต่อไร่ รายละเอียดค่าเตรียมดินได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.6 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าแรงในการเตรียมดิน
เฉลี่ยไร่ละ 368.91 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าแรงในการเตรียม
ดินเฉลี่ยไร่ละ 433.14 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าแรงใน
การเตรียมดินเฉลี่ยไร่ละ 441.60 บาท

2.1.1.2 การเตรียมดินในปีที่ 2-3 การเตรียมดิน
ในปีที่ 2 และปีที่ 3 จะปฏิบัติเหมือนกัน เกษตรกรจะเตรียมดินโดยการสับดินเป็นก้อน
ใหญ่ ๆ เพื่อเป็นการพลิกหน้าดินและช่วยให้ดินโปร่ง หลังจากตัดต้นแม่ทิ้งแล้วจะเลือก
ดูหน่อที่แข็งแรงไว้เพียงหน่อเดียว (ปกติเกษตรกรจะไว้หน่อที่สมบูรณ์ไว้ 2 หน่อ เพื่อเลือก
ไว้เป็นหน่อพันธุ์เพียง 1 หน่อ) และจะขุดหน่อกล้วยต่อที่ตากทิ้งในช่วงแต่งหน่อระหว่างฤดู
ปลูกออก เพื่อไม่ให้กล้วยเน่าเกินไป แรงงานที่ใช้นิยมจ้างเหมาในอัตราตันหรือหลุมละ
1.10 บาท ค่าแรงเตรียมดินเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกแสดงไว้ในตารางที่ 4.6 คือ

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าแรงเตรียมดิน
เฉลี่ยไร่ละ 376.58 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าแรงเตรียมดิน
เฉลี่ยไร่ละ 389.82 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ เสียค่าแรงเตรียมดิน
เฉลี่ยไร่ละ 385.71 บาท

2.1.2 ค่าปลูกหน่อพันธุ์ แรงงานที่ใช้ในการปลูกหน่อพันธุ์
เริ่มตั้งแต่การวัดระยะปลูกระหว่างแถว และระหว่างต้นไม่ให้ถี่หรือห่างเกินไป ปกติ
ระยะปลูกจะอยู่ระหว่าง 2-2.5 x 2-2.5 เมตร ซึ่งเป็นระยะที่ช่วยให้กล้วยใช้เจริญ
เติบโตได้ดีและไม่ล้มง่าย เมื่อวัดระยะปลูกแล้ว เกษตรกรจะเตรียมหลุมปลูก โดยขุด
หลุมลึกประมาณ 30-50 เซนติเมตร และขนาดหลุมกว้างประมาณ 50 x 50 เซนติเมตร
เกษตรกรที่ทำการรองก้นหลุมปลูกก็จะใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และยาสำหรับป้องกัน
แมลงทำลายหน่อคือ ยาฟูราดานในช่วงนี้ และจะกลบปุ๋ยและยาด้วยดินหนาประมาณ 1 ฝ่า

ตารางที่ 4.6 ค่าแรงงานในการปลูกเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

รายการ	ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนครัวเรือน (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 จำนวน หน่อพันธุ์ (หน่อ)	4 ค่าแรงงานรวม (บาท)			(4:2) ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อไร่ (บาท)			ค่าแรงงาน เฉลี่ยต่อไร่ ต่อปี (บาท)
					ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	
ค่าเตรียมดินปีที่ 1	1-10 ไร่	68	444		163,795	-	163,795	368.91	-	368.91	368.91
	11-30 ไร่	32	498		215,705	-	215,705	433.14	-	433.14	433.14
	มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	10	467		206,225	-	206,225	441.60	-	441.60	441.60
ค่าเตรียมดินปีที่ 2 และ 3	1-10 ไร่	68	444	152,000	167,200		167,200	376.58	-	376.58	376.58
	11-30 ไร่	32	498	176,480	194,128		194,128	389.82	-	389.82	389.82
	มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	10	467	163,750	180,125		180,125	385.71	-	385.71	385.71
ค่าปลูกหน่อพันธุ์	1-10 ไร่	68	444		58,730	25,760	84,490	132.27	58.02	190.29	63.43*
	11-30 ไร่	32	498		176,480	-	176,480	354.38	-	354.38	118.13*
	มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	10	467		163,750	-	163,750	350.64	-	350.64	116.88*

หมายเหตุการคำนวณ * เท่ากับ ค่าปลูกหน่อพันธุ์เฉลี่ยต่อไร่

3 ปี

มือจึงนำหน่อลงปลูก เกษตรกรจะปลูกกล้วยไข่ให้เป็นแถวเป็นแนวเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติดูแลรักษาในแปลงปลูก รายละเอียดต้นทุนค่าปลูกหน่อพันธุ์แสดงไว้ในตารางที่ 4.6 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เกษตรกรสามารถใช้แรงงานในครัวเรือนได้ เนื่องจากขนาดพื้นที่ปลูกมีขนาดเล็ก ในกรณีต้องการความรวดเร็วก็จะมี การจ้างแรงงานควบคู่ไปด้วย โดยการจ้างจะจ้างเป็นรายวันในอัตราค่าจ้างวันละ 35 บาท เกษตรกรบางรายจะจ้างเหมาปลูกทั้งหมด อัตราค่าจ้างเหมาคิดเป็นหลุม หลุมละ 1 บาท คิดเป็นค่าแรงในการปลูกหน่อพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 190.29 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 132.27 บาท และเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 58.02 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เกษตรกรนิยมจ้างแรงงานในการปลูก เนื่องจากขนาดพื้นที่มีมาก งานปลูกหน่อต้องการความรวดเร็ว อัตราค่าจ้างเหมาต่อหลุมคิดหลุมละ 1 บาท คิดเป็นค่าแรงในการปลูกหน่อพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 354.38 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เกษตรกรนิยมจ้างแรงงานปลูก เนื่องจากพื้นที่ปลูกมีขนาดใหญ่ ต้องใช้แรงงานจำนวนมากในการปลูก เพื่อความรวดเร็ว อัตราค่าจ้างต่อหลุมคิดหลุมละ 1 บาท ต้นทุนค่าปลูกหน่อเฉลี่ยไร่ละ 350.64 บาท

สำหรับค่าปลูกหน่อพันธุ์ เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นปีที่ 1 ของการทำสวนกล้วยไข่เท่านั้น ดังนั้น จะทำการจัดสรรต้นทุนค่าปลูกหน่อพันธุ์โดยเฉลี่ยเท่ากันทุกปี ตลอด 3 ปี และถือเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสดในแต่ละปี

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปเป็นต้นทุนค่าแรงในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี ตามขนาดพื้นที่ปลูกดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.7 ดังนี้คือ

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าแรงงานในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 1 เท่ากับ 432.34 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 368.91 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 63.43 บาท และในปีที่ 2 และ 3 ค่าแรงงานในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 440.01 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 376.58 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 63.43 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าแรงงานในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 1 เท่ากับ 551.27 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 433.14 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 118.13 บาท และในปีที่ 2 และ 3 ค่า

ตารางที่ 4.7 สรุปต้นทุนค่าแรงงานในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่คอปปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	ค่าเตรียมดิน ¹ (บาท)			ค่าปลูกหน่อพันธุ์เฉลี่ยต่อไร่คอปปี ² (บาท)	ค่าแรงงานในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่คอปปี (บาท)								
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3		ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3		
					ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด	รวม
1-10 ไร่	368.91	376.58	376.58	63.43	368.91	63.43	432.34	376.58	63.43	440.01	376.58	63.43	440.01
11-30 ไร่	433.14	389.82	389.82	118.13	433.14	118.13	551.27	389.82	118.13	507.95	389.82	118.13	507.95
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	441.60	385.71	385.71	116.88	441.60	116.88	558.48	385.71	116.88	502.59	385.71	116.88	502.59

^{1, 2} จากตารางที่ 4.6

แรงงานในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 507.95 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด เท่ากับ 389.82 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 118.13 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าแรงงานในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 1 เท่ากับ 558.48 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด เท่ากับ 441.60 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 116.88 บาท ในปีที่ 2 และ 3 ค่าแรงงานในการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 502.59 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด เท่ากับ 385.71 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 116.88 บาท

จะเห็นว่าค่าแรงงานในการปลูกของพื้นที่ขนาด 1-10 ไร่มีต้นทุนค่าแรงงานเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีต่ำที่สุด เท่ากับ 432.34 บาท ในปีที่ 1 และ 440.01 บาท ในปีที่ 2 และ 3 เนื่องมาจากลักษณะของแรงงานที่ใช้ในการปลูก เกษตรกรในขนาดพื้นที่ดังกล่าวเป็นการใช้แรงงานในครัวเรือนและแรงงานจ้างเป็นรายวัน แต่เกษตรกรในขนาดพื้นที่ 11-30 ไร่ และมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป จะใช้แรงงานในลักษณะจ้างเหมา จึงทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า

2.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษา แรงงานที่ใช้ในการดูแลรักษา ต้นกล้วยเป็นแรงงานในการใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การให้น้ำ การแต่งหน่อและตัดใบ การตัดปลีกล้วย การค้ำยันต้นกล้วย เป็นต้น การปฏิบัติดูแลรักษานี้ เกษตรกรจะปฏิบัติสม่ำเสมอเหมือนกันทุกปีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 ดังนั้นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าแรงในการดูแลรักษานี้จึงเท่ากันทุกปีด้วย

2.2.1 การใส่ปุ๋ย กล้วยใช้เป็นพืชที่ต้องการอาหารมากในการสร้างลำต้น ใบ หน่อและผล นอกจากที่เกษตรกรจะต้องใส่ปุ๋ยรองกันหลุมก่อนปลูกแล้ว ในช่วงการดูแลรักษาต้นกล้วยเกษตรกรจะใส่ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยปีละ 2-5 ครั้ง แรงงานที่ใช้ในส่วนนี้ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครัวเรือนและมีการจ้างแรงงานควบคู่ไปด้วย อัตราค่าจ้างแรงงานวันละ 35 บาทต่อคน ค่าแรงเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดของพื้นที่ปลูกได้แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.8 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครัวเรือน ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 60.93 บาท เป็นค่าแรงในการใส่ปุ๋ยที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 3.70 บาท และเป็นค่าแรงที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 57.23 บาท จำนวนครั้งในการใส่ปุ๋ยเฉลี่ยปีละ 3.37 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.52 วันต่อคน

ตารางที่ 4.8 ค่าแรงต่อบุคคลต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนครัวเรือน (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 จำนวนวัน ต่อคน	4 จำนวนครั้ง	5 จำนวนวัน ต่อคนเฉลี่ย ต่อไร่ต่อปี (3÷2)	6 จำนวนครั้ง เฉลี่ยต่อปี (4÷1)	7 จำนวนวัน ต่อคนเฉลี่ย ต่อไร่ต่อครั้ง (5÷6)	8 อัตราค่าจ้าง ต่อวันต่อคน (บาท)	9 ค่าแรงรวม (บาท) (3×8)			ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อไร่ (บาท) (9÷2)		
									ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม
1-10 ไร่	68	444	773	229	1.74	3.37	0.52	35	1,655	25,410	27,055	3.70	57.23	60.93
11-30 ไร่	32	498	610	101	1.22	3.16	0.39	35	5,250	16,100	21,350	10.54	32.33	42.87
มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	10	467	389	25	0.83	2.50	0.33	35	12,390	1,225	13,615	26.53	2.62	29.15

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานในครัวเรือน ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 42.87 บาท โดยเป็นค่าแรงในการใส่ปุ๋ยที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 10.54 บาท และเป็นค่าแรงที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 32.33 บาท จำนวนครั้งในการใส่ปุ๋ยเฉลี่ยปีละ 3.16 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.39 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจ้าง ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ยเฉลี่ยไร่ละ 29.15 บาท เป็นค่าแรงในการใส่ปุ๋ยที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 26.53 บาท และเป็นค่าแรงที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 2.62 บาท จำนวนครั้งในการใส่ปุ๋ยเฉลี่ยปีละ 2.5 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.33 วันต่อคน

2.2.2 การกำจัดวัชพืช เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่จะดูแลกำจัดวัชพืชในสวนกล้วยไข่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้วัชพืชที่ขึ้นมาแย่งน้ำแย่งอาหารจากต้นกล้วย สวนกล้วยไข่จึงแลดูสะอาดปราศจากวัชพืช เกษตรกรจะไม่ปล่อยให้วัชพืชขึ้นรกรุงรัง เพราะจะเป็นแหล่งสะสมโรค แมลง โดยปกติเกษตรกรจะทำการกำจัดวัชพืชปีละประมาณ 6-10 ครั้ง วิธีการกำจัดวัชพืชมีหลายวิธี ได้แก่ การพ่นยากำจัดวัชพืช การขยอตินและพูนโคน การดายหญ้า

2.2.2.1 การพ่นยากำจัดวัชพืช เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่จะพ่นยากำจัดวัชพืชประมาณ 3-6 ครั้งต่อปีหรือมากกว่าขึ้นอยู่กับปริมาณวัชพืชและแรงงาน อัตราค่าแรงงานในการพ่นยากำจัดวัชพืชวันละ 50 บาทต่อคน ค่าแรงงานในการพ่นยากำจัดวัชพืชเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.9 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน ค่าแรงงานในการพ่นยากำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 103.83 บาท เป็นค่าแรงที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 29.73 บาท และเป็นค่าแรงที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 74.10 บาท จำนวนครั้งในการพ่นยากำจัดวัชพืชเฉลี่ยปีละ 4.34 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.48 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน ค่าแรงงานในการพ่นยากำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 68.58 บาท เป็นค่าแรงที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 26.71 บาท และค่าแรงที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด 41.87 บาท จำนวนครั้งในการพ่นยากำจัดวัชพืชเฉลี่ยปีละ 4.19 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.33 วันต่อคน

ตารางที่ 4.9 ค่าแรงขั้นต่ำภาคใต้ที่ขุดลอกคู่อำเภอ

ขนาดพื้นที่ขุดลอก	1 จำนวนครัวเรือน (รวม)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 จำนวนวัน ต่อคน	4 จำนวนครั้ง ต่อปี	5 จำนวนวัน ต่อคนเฉลี่ย ต่อไร่ (3÷2)	6 จำนวนครั้ง เฉลี่ยต่อปี (4÷1)	7 จำนวนวัน ต่อคนเฉลี่ย ต่อไร่ต่อครั้ง (5÷6)	8 อัตราค่าจ้าง ต่อวันต่อคน ต่อไร่ต่อครั้ง (บาท) (5÷6)	9 ค่าแรงรวม (บาท) (3×8)			ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อไร่ (บาท) (9÷2)		
									ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม
1-10 ไร่	68	444	922	295	2.08	4.34	0.48	50	13,200	32,900	46,100	29.73	74.10	103.83
11-30 ไร่	32	498	683	134	1.37	4.19	0.33	50	13,300	20,850	34,150	26.71	41.87	68.58*
มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	10	467	478	46	1.02	4.50	0.23	50	23,900	-	23,900	51.18	-	51.18

การคำนวณ* ใช้นับเศษขึ้นเพื่อทำให้เกิดความแตกต่างเนื่องจากการแยกคำนวณค่าจ้างที่เป็นเงินสดและ
ไม่เป็นเงินสด

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป แรงงานที่ใช้ เป็นแรงงานจ้างทั้งสิ้น ค่าแรงงานในการพ่นยากำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 51.18 บาท เป็น ค่าแรงที่จ่ายเป็นเงินสด จำนวนครั้งในการพ่นยากำจัดวัชพืชเฉลี่ยปีละ 4.5 ครั้ง ใช้ แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.23 วันต่อคน

2.2.2.2 การขอยดินและพูนโคน เกษตรกรจะกำจัด วัชพืชระหว่างต้นโดยใช้จอบกลางหญ้าพร้อมกับการย่อยหน้าดิน เป็นการพรวนหน้าดิน เพื่อ ปรับหน้าดินให้เรียบและ ไม่ขังน้ำ ซึ่งเป็นการขอยดิน เกษตรกรบางรายจะทำการพูนโคน โดยการโกยดิน เข้าหากอกกล้วยไปพร้อมกันด้วยเลย ปกติจะทำประมาณปีละ 1-2 ครั้ง ใน กรณีที่ไม่อาจหาแรงงานได้เกษตรกรก็จะไม่ทำการขอยดินและพูนโคน ซึ่งในการคำนวณจะ คิดเฉพาะจำนวนคร้วเรือนที่ทำเท่านั้น ลักษณะวิธีการจ้างแรงงานมี 2 ลักษณะคือ การ จ้างเป็นรายวัน อัตราค่าจ้างวันละ 35 บาทต่อคน และการจ้างเหมาต่อไร่ อัตราค่าจ้าง ไร่ละ 150 บาท กรณีที่เกษตรกรใช้แรงงานในคร้ว เรือนจะประเมินค่าแรงตามอัตราค่าจ้าง แรงงานรายวัน ซึ่งรายละเอียดค่าแรงงานขอยดินและพูนโคนเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ ปลูก ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.10 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ มีค่าแรงงานในการขอยดิน และพูนโคนเฉลี่ยไร่ละ 127.11 บาท เป็นค่าแรงงานส่วนที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 62.03 และส่วนที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 65.08 บาท จำนวนครั้งในการขอย ดินและพูนโคนเฉลี่ยปีละ 1.22 ครั้ง

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ มีค่าแรงงานในการขอย ดินและพูนโคนเฉลี่ยไร่ละ 107.45 บาท เป็นค่าแรงงานส่วนที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยปีละ 77.21 บาท และส่วนที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 30.24 บาท จำนวนครั้งในการ ขอยดินและพูนโคนเฉลี่ยปีละ 1.11 ครั้ง

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป มีค่าแรงงานใน การขอยดินและพูนโคน ซึ่งจ่ายเป็นเงินสดทั้งสิ้นเฉลี่ยไร่ละ 55.93 บาท จำนวนครั้งใน การขอยดินและพูนโคนเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง

2.2.2.3 การตายหญ้า นอกจากวิธีการกำจัดวัชพืชทั้ง 2 วิธี ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การตายหญ่ายังเป็นอีกวิธีหนึ่งที่เกษตรกรทำกัน ซึ่งเป็นการ กำจัดวัชพืชโดยอาศัยแรงงานคนเป็นจำนวนมาก การกำจัดวัชพืชโดยใช้ยากำจัดวัชพืชอย่าง เดียวจะทำให้หน้าดินแน่นไม่โปร่ง ปกติจะทำการตายหญ้าปีละ 1-3 ครั้งหรือมากกว่า ถ้าสามารถหาแรงงานคนได้ เกษตรกรบางรายที่หาแรงงานคนไม่ได้ก็จะ ไม่ทำการตายหญ้า

ตารางที่ 4.10 การขอยืมและผูกคณ/การค้ายหั่ว เลี้ยค่อไรค่อบี

รายการ	ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนคร้าเรือ (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 จำนวนครั้ง ค่อบี	4 จำนวนครั้ง เลี้ยค่อบี	5 ค่าแรงรวม (บาท)			(5÷2) ค่าแรงงานเลี้ยค่อไร (บาท)		
						ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม
การขอยืมและ ผูกคณ	1-10 ไร่	60	384	73	1.22	23,820	24,990	48,810	62.03	65.08	127.11
	11-30 ไร่	27	441	30	1.11	34,050	13,335	47,385	77.21	30.24	107.45
	มากกว่า30ไร่ขึ้แนบ	10	467	10	1.00	26,120	-	26,120	55.93	-	55.93
การค้ายหั่ว	1-10 ไร่	44	268.5	99	2.25	27,555	27,580	35,135	102.63	102.72	205.35*
	11-30 ไร่	22	343	43	1.95	14,270	14,735	59,005	129.07	42.96	172.03
	มากกว่า30ไร่ขึ้แนบ	9	432	11	1.22	24,665	-	24,665	57.09	-	57.09

การค้ายหั่ว* ได้บัตคยขึ้แนบค่อไม่เก็คความคตค่างเน่องจากการแบคค้ายหั่วเป็นค่าจ้างที่เป็นเงินสดและ ไม่เป็นเงินสด

แต่จะใช้ยากำจัดวัชพืชอย่างเดียวเนื่องจากใช้แรงงานน้อยกว่า ประหยัดสะดวก และรวดเร็วกว่า วิธีการจ้างแรงงานมี 2 ลักษณะ คือ การจ้างเป็นรายวัน อัตราค่าจ้าง วันละ 35 บาทต่อคน และการจ้างเหมาต่อไร่ อัตราค่าจ้างไร่ละ 130 บาท กรณีที่ เกษตรกรใช้แรงงานเป็นครัวเรือนจะประเมินค่าแรงตามอัตราค่าจ้างแรงงานรายวัน ซึ่ง รายละเอียดค่าแรงตายหญ้าเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูก ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.10 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ มีค่าแรงงานในการตาย หญ้าเฉลี่ยไร่ละ 205.35 บาท เป็นค่าแรงงานที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 102.63 บาท และไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 102.72 บาท จำนวนครั้งที่ทำการตายหญ้าเฉลี่ยปี ละ 2.25 ครั้ง

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ มีค่าแรงงานในการตาย หญ้าเฉลี่ยไร่ละ 172.03 บาท เป็นค่าแรงงานที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 129.07 บาท และไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 42.96 บาท จำนวนครั้งที่ทำการตายหญ้าเฉลี่ยปีละ 1.95 ครั้ง

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป มีค่าแรงงานใน การตายหญ้าเฉลี่ยไร่ละ 57.09 บาท เป็นค่าแรงที่จ่ายเป็นเงินสดทั้งสิ้น จำนวนครั้งที่ ทำการตายหญ้าเฉลี่ยปีละ 1.22 ครั้ง

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปเป็นต้นทุนค่าแรงในการกำจัดวัชพืช เฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูก ดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.11 คือ

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าแรงในการกำจัดวัชพืช รวมเฉลี่ยไร่ละ 436.29 บาท เป็นค่าแรงงานส่วนที่จ่ายเป็นเงินสด เฉลี่ยไร่ละ 194.39 บาท และไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 241.90 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าแรงในการกำจัด วัชพืชเฉลี่ยไร่ละ 348.06 บาท เป็นค่าแรงงานส่วนที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยปีละ 232.99 บาท และไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 115.07 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าแรงใน การกำจัดวัชพืช ซึ่งจ่ายเป็นเงินสดทั้งสิ้นรวมเฉลี่ยไร่ละ 164.19 บาท

จะเห็นว่า ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืชของพื้นที่ขนาด 1-10 ไร่ มีค่าแรงเฉลี่ยต่อไร่สูงที่สุดคือ 436.29 บาท รองลงมาคือ ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เท่ากับ 348.06 บาท และต่ำสุดคือ ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าแรงใน การกำจัดวัชพืชเท่ากับ 164.20 บาท ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากเกษตรกรใน พื้นที่ขนาดมากกว่า 30 ไร่ จะใช้วิธีการกำจัดวัชพืชโดยการไ้ยากำจัดวัชพืชมากกว่าวิธี

ตารางที่ 4.11 สรุปลำร้งงานในการกำจัด้พิษเลี้ยค่อไรค่อบี

ขนาดพื้นที่ปลูก	ค่าพ่นยากำจัด้พิษเลี้ยค่อไร ¹ (บาท)			ค่าร้งร่อดินและพ่นาคนเลี้ยค่อไร ² (บาท)			ค่าร้งตายเห่าเลี้ยค่อไร ³ (บาท)			ค่าร้งกำจัด้พิษเลี้ยค่อไร (บาท)		
	ค่าจ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าจ่ายที่ ไม่ เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าจ่ายที่ ไม่ เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าจ่ายที่ ไม่ เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าจ่ายที่ ไม่ เป็น เงินสด	รวม
1-10 ไร่	29.73	74.10	103.83	62.03	65.08	127.11	102.63	102.72	205.35	194.39	241.90	436.29
11-30 ไร่	26.71	41.87	68.58	77.21	30.24	107.45	129.07	42.96	172.03	232.99	115.07	348.06
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	51.18	-	51.18	55.93	-	55.93	57.09	-	57.09	164.20	-	164.20

¹ จากตารางที่ 4.9

^{2,3} จากตารางที่ 4.10

การขอยดินและพูนโคนหรือการตายหญ้าที่ต้องใช้แรงงานมากกว่าทำให้ประหยัดต้นทุนค่าแรงดังกล่าว

2.2.3 การให้น้ำ กล้วยไซ้เป็นพืชที่ต้องการน้ำมาก

เพราะลำต้นและกาบใบส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยน้ำ เนื่องจากปัจจุบันปริมาณน้ำฝนไม่สม่ำเสมอ บางครั้งฝนจะทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ทำให้ดินแห้ง ต้นกล้วยจะชะงักการเจริญเติบโต ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อผลผลิตและคุณภาพ ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องช่วยด้วยการให้น้ำโดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง โดยจะเริ่มให้น้ำตั้งแต่ประมาณเดือนมกราคม และจะให้ถี่มากขึ้นตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน จำนวนครั้งของการให้น้ำไม่แน่นอน โดยปกติเกษตรกรจะให้น้ำแก่ต้นกล้วยประมาณปีละ 3-15 ครั้ง แรงงานที่ใช้ในการให้น้ำมีทั้งแรงงานในครัวเรือนและแรงงานจ้าง อัตราค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยวันละ 45 บาทต่อคน คิดเป็นค่าแรงในการให้น้ำเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูก ดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.12 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าแรงงานในการให้น้ำเฉลี่ยไร่ละ 466.31 บาท เป็นการใช้จ่ายแรงงานในครัวเรือนทั้งสิ้น จึงเป็นค่าแรงที่เกษตรกรไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด จำนวนครั้งในการให้น้ำเฉลี่ยปีละ 8.31 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 1.25 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าแรงงานในการให้น้ำเฉลี่ยไร่ละ 297.72 บาท เป็นค่าแรงงานในการให้น้ำที่จ่ายเป็นเงินสด เฉลี่ยไร่ละ 43.42 บาท และไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 254.30 บาท จำนวนครั้งของการให้น้ำเฉลี่ยปีละ 8.21 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.81 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าแรงงานในการให้น้ำเฉลี่ยไร่ละ 328.20 บาท เป็นการจ้างแรงงานทั้งหมด จึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรได้จ่ายเป็นเงินสด จำนวนครั้งของการให้น้ำเฉลี่ยปีละ 8.90 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.82 วันต่อคน

2.2.4 การแต่งหน่อและตัดใบ เกษตรกรจะทำการแต่งหน่อกล้วยที่เจริญเติบโตขึ้นมาเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้มีมากเกินไป เพราะหน่อเหล่านี้จะแย่งน้ำ และแย่งอาหารจากหน่อที่นำมาใช้ขยายพันธุ์ปลูกและจากต้นแม่ นอกจากจะทำลายหน่อที่มากเกินไปดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการแต่งหน่อที่เลือกไว้เพื่อใช้สำหรับปลูกต่อไปด้วย การแต่งหน่อจะทำไปพร้อมกับการตัดใบเพื่อให้ต้นกล้วยมีจำนวนใบที่เหมาะสม ทำให้ต้นกล้วยไม่ต้องรับน้ำหนักของใบกล้วยซึ่งหนักมากเกินไป ปกติจะตัดใบให้เหลือประมาณ 9-12 ใบ

ตารางที่ 4.12 การทำหน้า/การหักหนี้และตัดบ/การตัดบิล เลี้ยค้อวค้อบิ

รายการ	ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนครัว เรือน(ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 จำนวนวัน ค้อคน	4 จำนวนครั้ งค้อบิ	5 จำนวนวันค้อ คนเลี้ยค้อ ไร่(3÷2)	6 จำนวนครั้ งเลี้ยค้อบิ (4÷1)	7 จำนวนวันค้อ คนเลี้ยค้อ ไร่ค้อครั้ ง(5÷6)	8 อัตราค้อจั้ งค้อวันค้อคน (บาท)	9 ค้อแรงงาทราม(บาท) (3×8)			ค้อแรงงาเลี้ยค้อวค้อ (บาท) (9÷2)		
										ค้อจั้ งค้อ เงินสด	ค้อจั้ งค้อ ไม่ เป็น เงินสด	รวม	ค้อจั้ งค้อ เงินสด	ค้อจั้ งค้อ ไม่ เป็น เงินสด	รวม
การทำหน้า	1-10 ไร่	65	430.5	4,461	540	10.36	8.31	1.25	45	-	200,745	200,745	-	466.31	466.31
	11-30 ไร่	28	427	2,825	230	6.62	8.21	0.81	45	18,540	108,585	127,125	43.42	254.30	297.72
	มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	10	467	3,406	89	7.29	8.90	0.82	45	153,270		153,270	328.20	-	328.20
การหักหนี้ และตัดบ	1-10 ไร่	68	444	2,396	637	5.40	9.37	0.58	35	-	83,860	83,860	-	188.87	188.87
	11-30 ไร่	32	498	2,191	342	4.40	10.69	0.41	35	6,370	70,315	76,685	12.79	141.19	153.98*
	มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	10	467	1,290	89	2.76	8.90	0.31	35	29,050	16,100	45,150	62.21	34.48	96.69*
การตัดบิล	1-10 ไร่	68	444	371	233	0.84	3.43	0.24	35	-	12,985	12,985	-	29.25	29.25
	11-30 ไร่	32	498	242	242	0.49	7.56	0.06	35	-	8,470	8,470	-	17.01	17.01
	มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	10	467	98	43	0.21	4.30	0.05	35	-	3,430	3,430	-	7.34	7.34

การคำนวณ* วัตถุประสงค์ของเรื่องขึ้นเพื่อข้อมูลที่เกิดความแตกต่าง เนื่องจากการแยกความแวดค้อจั้งค้อ
เงินสดและไม่เป็นเงินสด

ขึ้นอยู่กับระยะของการเจริญเติบโตของต้นกล้วย คือช่วงเจริญเติบโตจะเหลือใบประมาณ 12 ใบ และช่วงตกเครือแล้วเหลือใบประมาณ 9 ใบ นอกจากนี้แล้ว การแต่งหน่อ และตัดใบก็ยิ่งทำไปพร้อมกับการลอกกาบกล้วยด้วย เพื่อไม่ให้กาบใบแก่ที่หลุดออกมา รกรุงรัง และปะทะลมทำให้ต้นกล้วยกระทบกระเทือน และเป็นแหล่งสะสมโรคแมลงศัตรูกล้วย แรงงานที่ใช้ในการแต่งหน่อและตัดใบมีทั้งแรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้าง อัตราค่าแรงงานเฉลี่ยวันละ 35 บาท รายละเอียดค่าแรงงานแต่งหน่อและตัดใบเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.12 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าแรงงานในการแต่งหน่อและตัดใบเฉลี่ยไร่ละ 188.87 บาท เป็นค่าแรงในครัวเรือนทั้งสิ้น จึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด จำนวนครั้งของการแต่งหน่อและตัดใบเฉลี่ยปีละ 9.37 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.58 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าแรงงานในการแต่งหน่อและตัดใบเฉลี่ยไร่ละ 153.98 บาท เป็นค่าแรงที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 12.79 บาท และไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 141.19 บาท จำนวนครั้งของการแต่งหน่อและตัดใบเฉลี่ยปีละ 10.69 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.41 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าแรงงานในการแต่งหน่อและตัดใบเฉลี่ยไร่ละ 96.69 บาท เป็นค่าแรงที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 62.21 บาท และไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 34.48 บาท จำนวนครั้งของการแต่งหน่อ และตัดใบเฉลี่ยปีละ 8.90 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.31 วันต่อคน

2.2.5 การตัดปลี เกษตรกรชาวสวนกล้วยไข่เชื่อว่าปลีกล้วยจะแย่งอาหารจากต้นแม่และจะทำให้ขนาดผลกล้วยไข่เล็ก ไม่มีคุณภาพ เกษตรกรจึงทำการตัดปลีทิ้ง การตัดปลีเป็นแรงงานที่ไม่หนัก สามารถทยอยตัดได้ ดังนั้นแรงงานที่ใช้ในการตัดปลีจึงสามารถใช้แรงงานในครัวเรือน ซึ่งประเมินอัตราค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยวันละ 35 บาทต่อคน ค่าแรงงานในการตัดปลีกล้วยเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกดังรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.12 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าแรงในการตัดปลีเฉลี่ยไร่ละ 29.25 บาท จำนวนครั้งของการตัดปลีเฉลี่ยปีละ 3.43 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.24 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าแรงงานในการตัดปลีเฉลี่ยไร่ละ 17.01 บาท จำนวนครั้งของการตัดปลีเฉลี่ยปีละ 7.56 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.06 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าแรงงานในการตัดปลีเฉลี่ยไร่ละ 7.34 บาท จำนวนครั้งของการตัดปลีเฉลี่ยปีละ 4.30 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.05 วันต่อคน

2.2.6 การค้ำยันต้นกล้วย เกษตรกร ไม่นิยมค้ำยันต้นกล้วย แต่จะยอมเสี่ยงกับความเสียหายที่จะได้รับ เนื่องจากบริเวณพื้นที่ที่เกษตรกรเลือกทำสวนกล้วยไข่นี้นั้นมักจะไม่ใช่บริเวณที่มีลมพายุรุนแรงพัดผ่าน และปกติแล้วจากการสังเกตที่ผ่านมาของเกษตรกรก็ไม่ค่อยประสบปัญหาความเสียหายดังกล่าวยกเว้นบางปีซึ่งนาน ๆ จะเกิดครั้ง จึงไม่ทำการป้องกันต้นกล้วยล้มไว้ล่วงหน้าโดยการค้ำยันต้นกล้วยไว้ และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการค้ำยันต้นกล้วย มีน้อยรายมากที่ทำคือ 6 รายจากเกษตรกรตัวอย่าง 110 ราย ซึ่งในจำนวนที่ทำการค้ำยันดังกล่าวก็ไม่ได้ทำทุกปี และเกษตรกรรายที่ทำการค้ำยันนั้นมีขนาดพื้นที่ปลูกขนาดเล็ก (1-10 ไร่) และขนาดกลาง (11-30 ไร่) ดังนั้นในการคำนวณต้นทุนการปลูกกล้วยไข่นจึงไม่นำมารวมเป็นต้นทุนปกติที่เกิดขึ้นในการทำสวนกล้วยไข่น เมื่อไม่นำต้นทุนการค้ำยันกล้วยมารวมคำนวณแล้ว ต้นทุนค่าแรงเก็บไม้ค้ำยันก็จะไม่ได้นำมาคิดคำนวณด้วยเช่นกัน

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปเป็นต้นทุนค่าแรงงานในการดูแลรักษาต้นกล้วยเฉลี่ยต่อไร่ ตามขนาดพื้นที่ปลูก ดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.13 คือ

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าแรงในการดูแลรักษาเฉลี่ยไร่ละ 1,181.65 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 198.09 บาท และไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 983.56 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าแรงงานในการดูแลรักษาเฉลี่ยไร่ละ 859.64 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 299.74 บาท และไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 559.90 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าแรงงานในการดูแลรักษาเฉลี่ยไร่ละ 625.58 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 581.14 บาท และไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 44.44 บาท

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาต้นกล้วยของขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ มีจำนวนสูงที่สุดคือ 1,181.65 บาท ซึ่งค่าแรงส่วนใหญ่เป็นค่าแรงที่เกษตรกรไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด เพราะเป็นค่าแรงงานภายในครัวเรือนของเกษตรกรเอง รองลงมาคือขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ มีค่าแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 859.64

ตารางที่ 4.13 สรุปค่าแรงงานการดูแลรักษาเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	ค่าแรงลับ (บาท) ¹			ค่าแรงกำจัดวัชพืช (บาท) ²			ค่าแรงทำหน้า (บาท) ³			ค่าแรงค้ำงหน่อ/ตัดใบ (บาท) ⁴			ค่าแรงค้ำบลี (บาท) ⁵			ค่าแรงงานการดูแลรักษาเฉลี่ยต่อไร่ (บาท)		
	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม
	1-10 ไร่	3.70	57.23	60.93	194.39	241.90	436.29	-	466.31	466.31	-	188.87	188.87	-	29.25	29.25	198.09	983.56
11-30 ไร่	10.54	32.33	42.87	232.99	115.07	348.06	43.42	254.30	297.72	12.79	141.19	153.98	-	17.01	17.01	299.74	559.90	859.64
มากกว่า30ไร่จนพบ	26.53	2.62	29.15	164.20	-	164.20	328.20	-	328.20	62.21	34.48	96.69	-	7.34	7.34	581.14	44.44	625.58

¹ จากตารางที่ 4.8

² จากตารางที่ 4.11

^{3,4,5} จากตารางที่ 4.12

บาท และต่ำสุดคือ ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ซึ่งมีต้นทุนค่าแรงงานเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 625.58 บาท โดยที่พื้นที่ปลูกขนาด 1-10 ไร่ มีค่าแรงงานในการดูแลรักษา ซึ่งเกี่ยวกับค่าแรงใส่ปุ๋ย ค่าแรงกำจัดวัชพืช ค่าแรงให้น้ำ ค่าแรงแต่งหน่อและตัดใบ ค่าแรงตัดปลีสูงกว่าค่าแรงของพื้นที่ขนาดอื่น ๆ ทุกประเภทค่าแรง พื้นที่ขนาดใหญ่กว่ามี ค่าแรงที่ต่ำกว่าสาเหตุเนื่องมาจากการประหยัดด้านการใช้แรงงาน

2.3 ค่าแรงงานในการเก็บผลผลิต แรงงานที่ใช้ในการเก็บผลผลิต เป็นแรงงานในการตัดเครือกล้วยและแรงงานในการขนเครือกล้วย ค่าแรงงานดังกล่าว จะเท่ากันทุกปีตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 เนื่องจาก จำนวนต้นต่อไร่คงที่เท่ากันตลอด 3 ปี และกล้วย 1 ต้น จะ ได้เครือกล้วย 1 เครือ ซึ่งรายละเอียดการตัดเครือกล้วยและ การขนเครือกล้วยมีดังนี้

2.3.1. การตัดเครือกล้วย เกษตรกรสามารถเริ่มตัดผลผลิต ได้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ผลผลิตเริ่มออกสู่ตลาด จนถึงประมาณเดือนตุลาคม หรือเดือนพฤศจิกายน ผลผลิตกล้วยไข่จะแก่ไม่พร้อมกัน ประสบการณ์และความชำนาญ ของเกษตรกรในการทำสวนกล้วยไข่ การเลือกหน่อพันธุ์ การปฏิบัติดูแลรักษาให้ต้นกล้วยมีความสมบูรณ์ และอื่น ๆ จะทำให้เกษตรกรสามารถบังคับหรือกำหนดให้ผลผลิตออกในช่วงที่ ตลาดมีความต้องการ ซึ่งจะทำให้ขายผลผลิตได้ราคา นอกจากนี้ยังสามารถทำให้ผลผลิตแก่พร้อม ๆ กัน หรือใกล้เคียงกันจะทำให้เกิดความประหยัดด้านแรงงานในการตัดเครือกล้วย จำนวนครั้งในการตัดเครือกล้วยไม่แน่นอน และไม่เท่ากัน ซึ่งอาจจะแตกต่างกันมาก งานในการตัดเครือกล้วยจะต้องทำด้วยความระมัดระวัง ไม่ทำให้ผลกล้วยได้รับความกระทบกระเทือนมาก ซึ่งจะทำให้กล้วยได้รับความบอบช้ำ แรงงานที่ใช้มีทั้งแรงงานในครัวเรือน และแรงงานจ้างขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ปลูก ค่าแรงงานในการตัดเครือกล้วยเฉลี่ยต่อไร่ตาม ขนาดพื้นที่ปลูกได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.14 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าแรงงานในการตัดเครือกล้วยเฉลี่ยไร่ละ 52.97 บาท ซึ่งเป็นการใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งสิ้น จำนวนครั้งในการตัดเครือกล้วยเฉลี่ยปีละ 5.75 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.26 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าแรงงานในการตัดเครือกล้วยเฉลี่ยไร่ละ 48.63 บาท ซึ่งเป็นการใช้แรงงานในครัวเรือนทั้งสิ้น จำนวนครั้งในการตัดเครือกล้วยเฉลี่ยปีละ 9.19 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.15 วันต่อคน

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าแรงงานในการตัดเครือกล้วยเฉลี่ยไร่ละ 26.08 บาท เป็นค่าแรงที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ

ตารางที่ 4.14 ค่าแรงงานตัดเครื่องจักรด้วยเลื่อยต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนครัวเรือน (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 จำนวนวัน ต่อคน	4 จำนวนครั้ง	5 จำนวนวันต่อ คนเฉลี่ยต่อ ไร่ (3÷2)	6 จำนวน ครั้งเฉลี่ย (4÷1)	7 จำนวนวันต่อ คนเฉลี่ยต่อ ไร่ต่อครั้ง (5÷6)	8 อัตราค่า จ้างต่อวัน ต่อคน(บาท)	9 ค่าแรงงานรวม(บาท) (3×8)			ค่าแรงงานเฉลี่ยต่อไร่(บาท) (9÷2)		
									ค่าจ้าง ที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้าง ที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม
1 - 10 ไร่	68	444	672	391	1.51	5.75	0.26	35	-	23,520	23,520	-	52.97	52.97
11-30 ไร่	32	498	692	294	1.39	9.19	0.15	35	-	24,220	24,220	-	48.63	48.63
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	10	467	348	85	0.75	8.5	0.09	35	3,465	8,715	12,180	7.42	18.66	26.08

7.42 บาท และไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 18.66 บาท จำนวนครั้งในการตัดเครื่อง
กล้ายเฉลี่ยปีละ 8.5 ครั้ง ใช้แรงงานเฉลี่ยไร่ละ 0.09 วันต่อคน

2.3.2 การขนเครื่องกล้าย งานขนเครื่องกล้ายเป็นอีกงานที่
ต้องใช้ความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ผลกล้ายได้รับความกระทบกระเทือน การขนเครื่องกล้าย
จะใช้คานหาบ นิยมใช้แรงงานจ้างโดยการจ้างเหมา อัตราค่าจ้างเครื่องละ 0.30 บาท
(100 เครื่องละ 30 บาท) ค่าแรงงานในการขนเครื่องกล้ายเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูก
แสดงไว้ในตารางที่ 4.15 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าแรงงานในการขน
เครื่องกล้ายเฉลี่ยไร่ละ 102.70 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าแรงงานในการขน
เครื่องกล้ายเฉลี่ยไร่ละ 106.31 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าแรงงาน
ในการขนเครื่องกล้ายเฉลี่ยไร่ละ 105.19 บาท

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปเป็นต้นทุนค่าแรงงานในการเก็บ
ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูก ดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.16 คือ

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าแรงงานในการเก็บผลผลิต
เฉลี่ยไร่ละ 155.67 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 102.70 บาท และ
ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 52.97 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าแรงงานในการเก็บผล
ผลิตเฉลี่ยไร่ละ 154.94 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ 106.31 บาท และ ไม่
เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 48.63 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าแรงงานใน
การเก็บผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 131.27 บาทเป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ
112.61 บาท และไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 18.66 บาท

จากข้อมูลในตารางที่ 4.7 ตารางที่ 4.13 และตารางที่
4.16 สามารถสรุปเป็นต้นทุนค่าแรงงานโดยตรงในการปลูกกล้ายไร่เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีตาม
ขนาดพื้นที่ปลูก ดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.17 คือ

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าแรงงานทางตรง
เฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 1 เท่ากับ 1,769.66 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่จ่ายเป็นเงินสดเท่ากับ

ตารางที่ 4.15 ค่าแรงงานขนเครื่องถ้วยเคลือบต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	จำนวนครวเรือน (ราย)	1 พื้นที่รวม (ไร่)	2 จำนวน เครื่องถ้วย	3 อัตราค่าจ้าง ต่อครั้ง (บาท)	4 ค่าแรงงาน รวมที่เป็นเงินสด (บาท)	(4÷1) ค่าแรงงาน เฉลี่ยต่อไร่ (บาท)
1 - 10 ไร่	68	444	152,000	0.30	45,600	102.70
11-30 ไร่	32	498	176,480	0.30	52,944	106.31
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	10	467	163,750	0.30	49,125	105.19

ตารางที่ 4.16 สรุปค่าแรงในการเก็บผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

รายการ	ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่			ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่			ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่		
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม
ค่าแรงงานตัดเครื่องกล้าย ¹ (บาท)	-	52.97	52.97	-	48.63	48.63	7.42	18.66	26.08
ค่าแรงขนเครื่องกล้าย ² (บาท)	102.70	-	102.70	106.31	-	106.31	105.19	-	112.61
รวมค่าแรงในการเก็บผล เฉลี่ยต่อไร่ (บาท)	102.70	52.97	155.67	106.31	48.63	154.94	112.61	18.66	131.27

¹ จากตารางที่ 4.14

² จากตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.17 สรุปลำดับงานทางตรงต่อตัว

ขนาดพื้นที่	ค่าแรงงานการบวก ¹ (บาท)									ค่าแรงงานการลดราคา ²			ค่าแรงงานการเก็บผลผลิต ³			ค่าแรงงานโดยตรงเฉลี่ยต่อตัว (บาท)								
	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3			(บาท)			(บาท)			ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3		
	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าจ้างที่ เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม
1 - 10 ไร่	368.91	63.43	432.34	376.58	63.43	440.01	376.58	63.43	440.01	198.09	983.56	1,181.65	102.70	52.97	155.67	669.70	1,099.96	1,769.66	677.37	1,099.96	1,777.33	677.37	1,099.96	1,777.33
11-30 ไร่	433.14	118.13	551.27	389.82	118.13	507.95	389.82	118.13	507.95	299.74	559.90	859.64	106.31	48.63	154.94	839.19	726.66	1,565.85	795.87	726.66	1,522.53	795.87	726.66	1,522.53
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	441.60	116.88	558.48	385.71	116.88	502.59	385.71	116.88	502.59	581.14	44.44	625.58	112.61	18.66	131.27	1,135.35	179.98	1,315.33	1,079.46	179.98	1,259.44	1,079.46	179.98	1,259.44

1 จากตารางที่ 4.7
 2 จากตารางที่ 4.13
 3 จากตารางที่ 4.16

669.70 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,099.96 บาท และในปีที่ 2 และ 3 ค่าแรงงานทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 1,777.33 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 677.37 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,099.96 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าแรงงานทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีในปีที่ 1 เท่ากับ 1,565.85 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 839.19 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 726.66 บาท และในปีที่ 2 และ 3 ค่าแรงงานทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 1,522.53 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 795.87 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 726.66 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าแรงงานทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี ในปีที่ 1 เท่ากับ 1,315.33 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,135.35 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 179.98 บาท และในปีที่ 2 และ 3 ค่าแรงงานทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 1,259.44 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,079.46 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 179.98 บาท

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ต้นทุนค่าแรงงานทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของพื้นที่การปลูกแต่ละขนาด ในปีที่ 1 กับปีที่ 2 และ 3 จะมีความแตกต่างกันเล็กน้อย โดยในปีที่ 2 มีต้นทุนค่าแรงงานทางตรงเท่ากับปีที่ 3 สาเหตุของความแตกต่างก็เนื่องมาจากค่าแรงงานในการปลูก ซึ่งเกี่ยวกับค่าแรงในการเตรียมดิน เกษตรกรจะมีวิธีการเตรียมดินในปีแรกแตกต่างไปจากปีที่ 2 และปีที่ 3 จึงทำให้เกิดความแตกต่างในค่าแรงดังกล่าว สำหรับต้นทุนค่าแรงงานทางตรงอื่น ๆ อันได้แก่ ค่าแรงในการดูแลรักษา ค่าแรงในการเก็บผลผลิต จะเท่ากันทุกปี เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนตามขนาดพื้นที่แล้วจะเห็นว่า พื้นที่ขนาด 1-10 ไร่ มีค่าแรงงานทางตรงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีสูงที่สุด รองลงมาคือ ขนาด 11-30 ไร่ และต่ำสุดคือ ขนาดมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันทุกปี สาเหตุก็เนื่องมาจากความประหยัดด้านการใช้แรงงานของเกษตรกรตามขนาดพื้นที่ปลูก

3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต ได้แก่ ค่าใช้ที่ดิน ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการผลิตมีดังนี้

3.1 ค่าใช้ที่ดิน จากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไข่พบว่า ที่ดินที่ใช้ในการปลูกส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง ซึ่งเกิดจากการจับจองหรือได้รับมรดกมา หรือได้ซื้อ

ไว้นานหลายปีแล้ว การเช่าที่ดินในเขตที่ทำการสำรวจมีน้อยราย พบว่ามีอัตราค่าเช่าที่ดินเฉลี่ยไร่ละ 400 บาทต่อปี ในการคำนวณค่าใช้จ่ายที่ดินจะประเมินโดยใช้อัตราค่าเช่าดังกล่าวซึ่งเป็นอัตราค่าเช่าที่ได้รวมภาษีที่ดินไว้ ซึ่งค่าภาษีที่เกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเองและต้องจ่ายมีอัตราไร่ละ 5 บาทต่อปี ค่าใช้ที่ดินของเกษตรกรจึงหมายถึงรายได้ค่าเช่าที่ควรจะได้รับหากชาวสวนให้เช่าที่ดินแทนที่จะนำมาใช้เพาะปลูก จึงเป็นค่าเสียโอกาสในการใช้ที่ดิน และถือเป็นค่าใช้จ่ายส่วนที่เกษตรกรไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดไร่ละ 395 บาท และส่วนที่จ่ายเป็นเงินสดคือ ค่าภาษีที่ดินไร่ละ 5 บาท

3.2 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้สำหรับเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร เช่น รถไถ และเครื่องสูบน้ำ ซึ่งน้ำมันที่ใช้คือ น้ำมันโซลามีราคาซื้อขายกันลิตรละ 6.60 บาท การคำนวณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงจะคิดเฉพาะเกษตรกรรายที่ใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงเท่านั้น เนื่องจากการสอบถามเกษตรกรบางรายก็ไม่มีการใช้เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร แม้จะมีรถไถก็ไม่ได้ทำการไถที่เอง แต่จะจ้างเหมาไถที่ และไม่ใช้เครื่องสูบน้ำ เนื่องจากอาศัยน้ำฝนอย่างเดียว จึงไม่มีการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกมีรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.18 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยไร่ละ 158.64 บาท ปริมาณน้ำมันที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 24.04 ลิตร

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยไร่ละ 156.77 บาท ปริมาณน้ำมันที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 23.75 ลิตร

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยไร่ละ 185.14 บาท ปริมาณน้ำมันที่ใช้เฉลี่ยไร่ละ 28.05 ลิตร

3.3 ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เป็นค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่มีอายุการใช้งานเพียง 1 ปี ได้แก่ เชือก ไม้ค้ำยัน เป็นต้น ซึ่งในการคำนวณนี้จะไม่มีค่าไม้ค้ำยันเนื่องจากเกษตรกรไม่ได้ทำการค้ำยันต้นกล้วย ดังนั้น ค่าวัสดุอุปกรณ์จึงหมายถึง ค่าเชือกซึ่งใช้คู่กับไม้ค้ำ สำหรับหามเครือกล้วย ปริมาณของเชือกที่ใช้ขึ้นอยู่กับจำนวนไม้ค้ำหนาบปกติไม้ค้ำ 1 อัน จะใช้เชือกข้างละ 2 เมตรรวม 4 เมตร ซึ่งราคาเชือก มีราคาซื้อขายกันเมตรละ 5 บาท ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกแสดงไว้ในตารางที่ 14.19 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 10.86 บาท

ตารางที่ 4.18 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	จำนวนคร่ำเรือน (ราย)	1 พื้นที่รวม (ไร่)	2 ปริมาณรวม (ลิตร)	3 ราคาต่อลิตร (บาท)	4 จำนวนเงิน รวม (บาท)	เฉลี่ยต่อไร่	
						ปริมาณ (ลิตร) (2÷1)	จำนวนเงิน (บาท) (4÷1)
1 - 10 ไร่	66	434	10,432	6.60	68,851.20	24.04	158.64
11-30 ไร่	30	453	10,760	6.60	71,016.00	23.75	156.77
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	10	467	13,100	6.60	86,460.00	28.05	185.14

ตารางที่ 4.19 ค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร (ค่าเชือก) เฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนคร่าวเรือน (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 ปริมาณรวม (เมตร)	4 ราคาต่อเมตร (บาท)	5 จำนวนเงินรวม (บาท)	จำนวนเงิน เฉลี่ยต่อไร่ (บาท) (5 ÷ 2)
1 - 10 ไร่	68	444	964	5	4,820	10.86
11-30 ไร่	32	498	600	5	3,000	6.02
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	10	467	1,120	5	5,600	11.99

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าวัสดุอุปกรณ์การเกษตร
เฉลี่ยไร่ละ 6.02 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าวัสดุอุปกรณ์
การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 11.99 บาท

3.4 ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร เป็นค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์
การเกษตรที่ชำรุดเสียหายเพื่อให้ใช้งานได้ตามปกติ เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรที่ต้องดูแล
ซ่อมแซมอยู่เสมอได้แก่ รถไถ เครื่องสูบน้ำ และถังพ่นยา ค่าซ่อมแซม เฉลี่ยต่อไร่
ตามขนาดพื้นที่ปลูกแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 4.20 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ เสียค่าซ่อมแซมเครื่องมือ
อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 159.26 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ เสียค่าซ่อมแซมเครื่องมือ
อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 80.88 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เสียค่าซ่อมแซม
เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 53.21 บาท

3.5 ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร การคำนวณค่าเสื่อมราคา
เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรได้ใช้วิธีคิดค่าเสื่อมราคาวิธีเส้นตรง (Straight Line
Method) โดยถือว่าสินทรัพย์ได้ถูกใช้งานเท่ากันทุกปีตามอายุการใช้งานเครื่องมืออุปกรณ์
การเกษตรนั้น และถือว่าเมื่อสิ้นอายุการใช้งานแล้วเครื่องมืออุปกรณ์ดังกล่าวจะไม่นำมาใช้
งานอีกและจะจำหน่ายไม่ได้ ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยต่อไร่ตาม
ขนาดพื้นที่ปลูกแสดงไว้ในตารางที่ 4.21 ดังนี้คือ

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือ
อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 668.46 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือ
อุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 408.94 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าเสื่อมราคา
เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 240.47 บาท

3.6 ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ คำนวณจากเงินกู้ที่เกษตรกรกู้มาเพื่อลงทุนในการ
ทำสวนกล้วยไข่ตามอัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาที่เกษตรกรกู้จริง แหล่งเงินกู้ของ

ตารางที่ 4.20 ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	1 จำนวนคร่ำเรือน (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 ค่าซ่อมแซม รวม(บาท)	ค่าซ่อมแซม เฉลี่ยต่อไร่ (บาท) (3÷2)
1 - 10 ไร่	68	444	70,710	159.26
11-30 ไร่	32	498	40,280	80.88
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	10	467	24,850	53.21

ตารางที่ 4.21 ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรต่อไร่ต่อปี

รายการ	พื้นที่รวม (ไร่)	ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่			ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่				ขนาดพื้นที่ปลูก มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป			
		จำนวนเงินรวม (บาท)	อายุการ ใช้งาน(ปี)	ค่าเสื่อมราคา (บาท)	พื้นที่รวม (ไร่)	จำนวนเงินรวม (บาท)	อายุการ ใช้งาน(ปี)	ค่าเสื่อมราคา (บาท)	พื้นที่รวม (ไร่)	จำนวนเงินรวม (บาท)	อายุการ ใช้งาน(ปี)	ค่าเสื่อมราคา (บาท)
	261	570,000	15	145.59	285	460,000	15	107.60	427	295,000	15	46.06
	444	1,360,000	10	306.31	498	800,000	10	160.64	467	360,000	10	77.09
	421.5	188,100	3	148.75	498	141,300	3	94.58	467	104,400	3	74.52
	195	5,400	5	5.54	263	5,000	5	3.80	-	-	-	-
	444	59,840	5	26.95	498	46,640	5	18.73	467	32,560	5	13.94
	444	29,175	3	21.90	498	23,625	3	15.81	467	27,825	3	19.86
	444	12,450	3	9.35	498	8,250	3	5.52	467	6,300	3	4.50
	444	3,615	2	4.07	498	2,250	2	2.26	467	4,200	2	4.50
รวมเฉลี่ยต่อไร่				668.46				408.94				240.47

เกษตรกรคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารกรุงไทย นอกจากนี้ยังมีการกู้จากแหล่งเงินทุนนอกระบบอีกด้วย และจากการสอบถาม เกษตรกรมิได้มีการกู้เงินมาลงทุนทุกราย ดังนั้นในการคำนวณจึงคิดเฉพาะเกษตรกรรายที่มีการกู้เงินจริงเท่านั้น ค่าดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูกได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.22 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 206.14 บาท อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปีร้อยละ 14.55 จำนวนเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 1,416.90 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 139.03 บาท อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปีร้อยละ 17.60 จำนวนเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 789.77 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 109.61 บาท อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อปีร้อยละ 13.98 จำนวนเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 784.31 บาท

เมื่อพิจารณาจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่เกษตรกรกู้มาลงทุนทำสวนกล้วยไข่ของพื้นที่ปลูกทั้ง 3 ขนาด จะเห็นว่าม้อัตราที่แตกต่าง เนื่องจากเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เกษตรกรกู้มาจริง อัตราดอกเบี้ยที่สูงแสดงให้เห็นว่ามีการกู้เงินมาจากแหล่งเงินทุนนอกระบบมากโดยเฉพาะพื้นที่ปลูกขนาด 11-30 ไร่

จากข้อมูลตารางที่ 4.18 ถึงตารางที่ 4.22 สามารถสรุปข้อมูลเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี ตามขนาดพื้นที่ปลูกดังรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.23 ดังนี้คือ

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 1,603.36 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 539.90 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 1,063.46 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ต่อปีเท่ากับ 1,191.64 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 387.70 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 803.94 บาท

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 1,000.42 บาท เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเท่ากับ 364.95 บาท และไม่เป็นเงินสดเท่ากับ 635.47 บาท

ตารางที่ 4.22 ค่าดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยต่อไร่ต่อปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	(1) จำนวนคร่าวเรือน (ราย)	2 พื้นที่รวม (ไร่)	3 จำนวนเงิน กู้รวม(บาท)	4 จำนวน ดอกเบี้ยเงิน กู้รวม(บาท)	5 อัตรา ดอกเบี้ยเงิน กู้เฉลี่ยต่อปี (ร้อยละ) $(4 \div 3) \times 100$	เฉลี่ยต่อไร่ (บาท)	
						จำนวน เงินกู้ (บาท) $(3 \div 2)$	ดอกเบี้ย เงินกู้ (บาท) $(4 \div 2)$
1 -10 ไร่	25	177.5	251,500	36,590	14.55	1,416.90	206.14
11-30 ไร่	18	264	208,500	36,705	17.60	789.77	139.03
มากกว่า30ไร่ขึ้นไป	6	255	200,000	27,950	13.98	784.31	109.61

ตารางที่ 4.23 สรุปค่าใช้จ่ายในการผลิตต่อไร่ต่อปี

รายการ	ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่			ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่			ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป		
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม
ค่าใช้ที่ดิน (บาท)	5.00	395.00	400.00	5.00	395.00	400.00	5.00	395.00	400.00
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ¹ (บาท)	158.64	-	158.64	156.77	-	156.77	185.14	-	185.14
ค่าวัสดุอุปกรณ์ ² (บาท)	10.86	-	10.86	6.02	-	6.02	11.99	-	11.99
ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ ³ (บาท)	159.26	-	159.26	80.88	-	80.88	53.21	-	53.21
ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์ ⁴ (บาท)	-	668.46	668.46	-	408.94	408.94	-	240.47	204.47
ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ⁵ (บาท)	206.14	-	206.14	139.03	-	139.03	109.61	-	109.61
รวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี (บาท)	539.90	1,063.46	1,603.36	387.70	803.94	1,191.64	364.95	635.47	1,000.42

1 จากตารางที่ 4.18

2 จากตารางที่ 4.19

3 จากตารางที่ 4.20

4 จากตารางที่ 4.21

5 จากตารางที่ 4.22

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของพื้นที่ปลูกขนาด 1-10 ไร่ มีจำนวนสูงที่สุดเท่ากับ 1,603.36 บาท รองลงมาคือพื้นที่ปลูกขนาด 11-30 ไร่ เท่ากับ 1,191.64 บาท และต่ำสุดคือขนาดมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป เท่ากับ 1,000.42 บาท สาเหตุก็เนื่องมาจากความประหยัดในการใช้ปัจจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการผลิตตามขนาดพื้นที่ปลูก จากการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรในพื้นที่ปลูกแต่ละขนาด เกษตรกรที่ปลูกกล้วยไข่ในพื้นที่ขนาดเล็กมีการใช้เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตรลักษณะเช่นเดียวกับเกษตรกรที่ปลูกในพื้นที่ขนาดใหญ่ จึงทำให้มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตต่อไร่สูงที่สุด

จากข้อมูลต้นทุนทั้งหมด สามารถนำมาสรุปเป็นต้นทุนการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่ตามขนาดพื้นที่ปลูก ได้ดังตารางที่ 4.24, 4.25 และ 4.26 ตามลำดับ ข้อมูลต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่รวม 3 ปี เปรียบเทียบตามขนาดพื้นที่ปลูกมีรายละเอียดดังแสดงตามตารางที่ 4.27 ซึ่งจะเห็นว่า ขนาดพื้นที่ปลูกกล้วยไข่ที่มีต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่รวม 3 ปี สูงที่สุดคือ ขนาด 1-10 ไร่ มีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 13,713.34 บาท รองลงมาคือขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ มีต้นทุนรวมเฉลี่ยไร่ละ 11,442.45 บาท และต่ำสุดคือขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป มีต้นทุนเฉลี่ยไร่ละ 10,568.82 บาท โดยที่ต้นทุนการปลูกเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของพื้นที่แต่ละขนาดมีความใกล้เคียงกัน เนื่องมาจากมีการเฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการปลูกที่ได้จ่ายเฉพาะปีแรก ครั้งเดียวให้กับปีที่ 2 และปีที่ 3 ด้วยในสัดส่วนที่เท่ากัน ซึ่งค่าใช้จ่ายในการปลูกดังกล่าวได้แก่ค่าหน่อพันธุ์ ค่าปุ๋ยและยาสำหรับรองกันหลุมก่อนปลูกและ ค่าแรงงานในการปลูกหน่อพันธุ์ ต้นทุนค่าใช้จ่ายส่วนที่ทำให้ต้นทุนการปลูกกล้วยไข่แต่ละปีแตกต่างกันคือ ค่าแรงในการเตรียมดินในแต่ละปีซึ่งแตกต่างกันดังได้กล่าวแล้ว รายละเอียดของต้นทุนการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่มีดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ มีต้นทุนการปลูกกล้วยไข่รวม 3 ปี เฉลี่ยไร่ละ 13,713.34 บาท เป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 4,571.11 บาท เมื่อพิจารณาสัดส่วนต้นทุนเฉลี่ยรวม 3 ปี มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้คือ ค่าวัสดุทางตรงร้อยละ 26.10 ค่าแรงงานทางตรงร้อยละ 38.82 ซึ่งเป็นสัดส่วนค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด และค่าใช้จ่ายในการผลิตเป็นร้อยละ 35.08 และเมื่อพิจารณาในลักษณะการใช้จ่ายปัจจัยการผลิตแล้วจะเห็นว่า มีการใช้จ่ายปัจจัยการผลิตที่จ่ายเป็นเงินสดร้อยละ 47.59 และปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดร้อยละ 52.41 ของต้นทุนการปลูกรวม (ตารางที่ 4.27)

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ มีต้นทุนการปลูกกล้วยไข่รวม 3 ปี เฉลี่ยไร่ละ 11,442.45 บาท เป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 3,814.15 บาท

ตารางที่ 4.24 แสดงต้นทุนทั้งหมดด้านการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่จําแนกเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่

รายการต้นทุน	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3			ต้นทุนรวม 3 ปี			ร้อยละ
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	
	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	
ค่าวัตถุดิบทางพรง ¹	960.79	232.19	1,192.98	960.79	232.19	1,192.98	960.79	232.19	1,192.98	2,882.37	696.57	3,578.94	26.10
ค่าแรงงานทางตรง ²	669.70	1,099.96	1,769.66	877.37	1,099.96	1,777.33	677.37	1,099.96	1,777.33	2,024.44	3,299.88	5,324.32	38.82
ค่าใช้จําสำหรับการผลิต ³	539.90	1,063.46	1,603.36	539.90	1,063.46	1,603.36	539.90	1,063.46	1,603.36	1,619.70	3,190.38	4,810.08	35.08
รวม	2,170.39	2,395.61	4,566.00	2,178.06	2,395.61	4,573.67	2,178.06	2,395.61	4,573.67	6,526.51	7,186.83	13,713.34	100

- 1 จากตารางที่ 4.5
 2 จากตารางที่ 4.17
 3 จากตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.25 แสดงต้นทุนทั้งหมดในการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่จําแนกเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่

รายการต้นทุน	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3			ต้นทุนรวม 3 ปี			ร้อยละ
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)	
ค่าวัสดุค้ำทางตรง ¹	858.91	226.63	1,085.54	858.91	226.63	1,085.54	858.91	226.63	1,085.54	2,576.73	679.89	3,256.62	28.46
ค่าแรงงานทางตรง ²	839.19	726.66	1,565.85	795.87	726.66	1,522.53	795.87	726.66	1,522.53	2,430.93	2,179.98	4,610.91	40.30
ค่าใช้จ่ายในการผลิต ³	387.70	803.94	1,191.64	387.70	803.94	1,191.64	387.70	803.94	1,191.64	1,163.10	2,411.32	3,574.92	31.24
รวม	2,085.80	1,757.23	3,843.03	2,042.48	1,757.23	3,799.71	2,042.48	1,757.23	3,799.71	6,170.76	5,271.69	11,442.45	100.00

¹ จากตารางที่ 4.5

² จากตารางที่ 4.17

³ จากตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.26 แสดงต้นทุนทั้งหมดตามการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่ จำนวนเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป

รายการต้นทุน	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3			ต้นทุนรวม 3 ปี			ร้อยละ
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด (บาท)	รวม (บาท)	
ค่าวัสดุทางตรง ¹	1,020.15	224.30	1,244.45	1,020.15	224.30	1,244.45	1,020.15	224.30	1,244.45	3,060.45	672.90	3,733.35	35.32
ค่าแรงงานทางตรง ²	1,135.35	179.98	1,315.33	1,079.46	179.98	1,259.44	1,079.46	179.98	1,259.44	3,294.27	539.94	3,834.21	36.28
ค่าใช้จ่ายในการผลิต ³	364.95	635.47	1,000.42	364.95	635.47	1,000.42	364.95	635.47	1,000.42	1,094.85	1,906.41	3,001.26	28.40
รวม	2,520.45	1,039.75	3,560.20	2,464.56	1,039.75	3,504.31	2,464.56	1,039.75	3,504.31	7,449.57	3,119.25	10,568.82	100:00

¹ จากตารางที่ 4.5

² จากตารางที่ 4.17

³ จากตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.27 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนรวม 3 ปี ในการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่

รายการต้นทุน	ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ ¹				ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ ²				ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป ³			
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ร้อยละ	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ร้อยละ	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ร้อยละ
	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)
ค่าวัสดุทางตรง	2,882.37	696.57	35,978.94	26.10	2,576.73	679.89	3,256.62	28.46	3,060.45	672.90	3,733.35	35.32
ค่าแรงงานทางตรง	2,024.44	3,299.88	5,324.32	38.82	2,430.93	2,179.98	4,610.91	40.30	3,294.27	539.94	3,834.21	36.28
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	1,619.70	3,190.38	4,810.08	35.08	1,163.10	2,411.82	3,574.92	31.24	1,094.85	1,906.41	3,001.26	28.40
รวม	6,526.51	7,186.83	13,713.34	100	6,170.76	5,271.69	11,442.45	100.00	7,449.57	3,119.25	10,568.32	100.00
ร้อยละ	47.59	52.41	100		53.93	46.07	100.00		70.49	29.51	100	

¹ จากตารางที่ 4.24

² จากตารางที่ 4.25

³ จากตารางที่ 4.26

เมื่อพิจารณาสัดส่วนต้นทุนเฉลี่ยรวม 3 ปี มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้ คือ ค่าวัตถุดิบทางตรงร้อยละ 28.46 ค่าแรงงานทางตรงร้อยละ 40.30 ซึ่งเป็นสัดส่วนค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด และค่าใช้จ่ายในการผลิตร้อยละ 31.24 และเมื่อพิจารณาในลักษณะการใช้จ่ายปัจจัยการผลิตแล้วจะเห็นว่า มีการใช้จ่ายปัจจัยการผลิตที่เป็นเงินสดร้อยละ 53.93 และปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดร้อยละ 46.07 ของต้นทุนการปลูกรวม (ตารางที่ 4.27)

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไปมีต้นทุนการปลูกกล้วยไร่รวม 3 ปี เฉลี่ยไร่ละ 10,568.82 บาท เป็นต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเท่ากับ 3,522.94 บาท เมื่อพิจารณาสัดส่วนต้นทุนรวมเฉลี่ยรวม 3 ปี มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้คือ ค่าวัตถุดิบทางตรงร้อยละ 35.32 ค่าแรงงานทางตรงร้อยละ 36.28 ซึ่งเป็นสัดส่วนค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด และค่าใช้จ่ายในการผลิตร้อยละ 28.40 ของต้นทุนการผลิตรวม และเมื่อพิจารณาในลักษณะการใช้จ่ายปัจจัยการผลิตแล้วจะเห็นว่ามีการใช้จ่ายปัจจัยการผลิตที่เป็นเงินสดร้อยละ 70.49 และปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดร้อยละ 28.51 ของต้นทุนการผลิตรวม (ตารางที่ 4.27)

การวิเคราะห์ต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อปริมาณการผลิต

การวิเคราะห์ต้นทุนในอีกลักษณะหนึ่งที่จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นการวิเคราะห์ต้นทุนที่มีความสัมพันธ์ต่อปริมาณการผลิต โดยแยกต้นทุนเป็นต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกกล้วยไร่ในบทที่ 5 ต่อไป รายละเอียดต้นทุนจำแนกเป็นรายปีตามขนาดพื้นที่ปลูกได้สรุปแสดงไว้ในตารางที่ 4.28 ถึงตารางที่ 4.30 มีรายละเอียดดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ มีต้นทุนการปลูกโดยรวม 3 ปี เฉลี่ยไร่ละ 13,713.34 บาท โดยเป็นต้นทุนผันแปรรวมเฉลี่ยไร่ละ 9,621.10 บาท หรือร้อยละ 70.16 ของต้นทุนการปลูกรวม และเป็นต้นทุนคงที่รวมเฉลี่ยไร่ละ 4,092.24 บาท หรือร้อยละ 29.84 ของต้นทุนการปลูกรวม (ตารางที่ 4.28)

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ มีต้นทุนการปลูกโดยรวม 3 ปี เฉลี่ยไร่ละ 11,442.45 บาท โดยเป็นต้นทุนผันแปรรวมเฉลี่ยไร่ละ 7,981.35 บาท หรือร้อยละ 69.75 ของต้นทุนการปลูกรวม และเป็นต้นทุนคงที่รวมเฉลี่ยไร่ละ 3,461.10 บาท หรือร้อยละ 30.25 ของต้นทุนการปลูกรวม (ตารางที่ 4.29)

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป มีต้นทุนการปลูกโดยรวม 3 ปี เฉลี่ยไร่ละ 10,568.82 บาท โดยเป็นต้นทุนผันแปรรวมเฉลี่ยไร่ละ 7,623.87 บาท หรือร้อยละ 72.14 ของต้นทุนการปลูกรวม และเป็นต้นทุนคงที่รวมเฉลี่ยต่อไร่ 2,944.95 บาท หรือร้อยละ 27.86 ของต้นทุนการปลูกรวม (ตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4.28 แสดงต้นทุนทั้งหมดในการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่จากเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่
(แบ่งต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อปริมาณการผลิต)

รายการ	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3			ต้นทุนรวม 3 ปี			ร้อยละ
	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	
ต้นทุนผันแปร	2,165.39	1,036.53	3,201.92	2,173.06	1,036.53	3,209.59	2,173.06	1,036.53	3,209.59	6,511.51	3,109.59	9,621.10	70.16
1. ค่าวัสดุทางตรง													
- ค่าปุ๋ย (ตารางที่ 4.3)	813.83	-	813.83	813.83	-	813.83	813.83	-	813.83	2,441.49	-	2,441.49	17.80
- ค่ายากำจัดวัชพืช (ตารางที่ 4.4)	146.96	-	146.96	146.96	-	146.96	146.96	-	146.96	440.88	-	440.88	3.22*
2. ค่าแรงงานทางตรง													
- ค่าแรงเตรียมดิน (ตารางที่ 4.6)	368.91	-	368.91	376.58	-	376.58	376.58	-	376.58	1,122.07	-	1,122.07	8.18
- ค่าแรงงานการดูแลรักษา (ตารางที่ 4.13)	198.09	983.56	1,181.65	198.09	983.56	1,181.65	198.09	983.56	1,181.65	594.27	2,950.68	3,544.95	25.85
- ค่าแรงงานการเก็บผลผลิต (ตารางที่ 4.16)	102.70	52.97	155.67	102.70	52.97	155.67	102.70	52.97	155.67	308.10	158.91	467.01	3.41
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต													
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ตารางที่ 4.18)	158.64	-	158.64	158.64	-	158.64	158.64	-	158.64	475.92	-	475.92	3.47
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ (ตารางที่ 4.19)	10.86	-	10.86	10.86	-	10.86	10.86	-	10.86	32.58	-	32.58	0.24
- ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ (ตารางที่ 4.20)	159.26	-	159.26	159.26	-	159.26	159.26	-	159.26	477.78	-	477.78	3.48
- ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ (ตารางที่ 4.22)	206.14	-	206.14	206.14	-	206.14	206.14	-	206.14	618.42	-	618.42	4.51
ต้นทุนคงที่	5.00	1,359.08	1,364.08	5.00	1,359.08	1,364.08	5.00	1,359.08	1,364.08	15.00	4,077.24	4,092.24	29.84
1. ค่าวัสดุทางตรงส่วนที่คิดจากราย													
- ค่าหน่อพันธุ์ (ตารางที่ 4.1)	-	171.17	171.17	-	171.17	171.17	-	171.17	171.17	-	513.51	513.51	3.74
- ค่าปุ๋ยและยารองกั้นหลุม (ตารางที่ 4.2)	-	61.02	61.02	-	61.02	61.02	-	61.02	61.02	-	183.06	183.06	1.34*
2. ค่าแรงงานทางตรงส่วนที่คิดจากราย													
- ค่าแรงงานปลูกหน่อ (ตารางที่ 4.6)	-	63.43	63.43	-	63.43	63.43	-	63.43	63.43	-	190.29	190.29	1.39
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต													
- ค่าใช้ที่ดิน	5.00	395.00	400.00	5.00	395.00	400.00	5.00	395.00	400.00	15.00	1,185.00	1,200.00	8.75
- ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์ (ตารางที่ 4.21)	-	668.46	668.46	-	668.46	668.46	-	668.46	668.46	-	2,005.38	2,005.38	14.62
ต้นทุนการปลูกต่อไร่	2,170.39	2,395.61	4,566.00	2,178.06	2,395.61	4,573.67	2,178.06	2,395.61	4,573.67	6,526.51	7,186.83	13,713.34	100.00

การคำนวณ * บิดเบือนเพิ่มเข้ามาที่เกิดความแตกต่างเนื่องจากการแยกคำนวณรายละเอียดต้นทุนผันแปร

ตารางที่ 4.29 แสดงต้นทุนทั้งหมดตามการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่รวมเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูก 11-30ไร่
(แบ่งต้นทุนตามความลึมหินที่มีต่อปริมาณการผลิต)

รายการ	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3			ต้นทุนรวม 3 ปี			ร้อยละ
	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	
ต้นทุนผันแปร	2,080.80	608.53	2,689.33	2,037.48	608.53	2,646.01	2,037.48	608.53	2,646.01	6,155.76	1,825.59	7,981.35	69.75
1. ค่าวัสดุค้ำทางตรง													
- ค่าปุ๋ย (ตารางที่ 4.3)	713.61	-	713.61	713.61	-	713.61	713.61	-	713.61	2,140.83	-	2,140.83	18.71
- ค่าซากจิ้งจิวชื้อ (ตารางที่ 4.4)	145.30	-	145.30	145.30	-	145.30	145.30	-	145.30	435.90	-	435.90	3.81
2. ค่าแรงงานทางตรง													
- ค่าแรงเตรียมดิน (ตารางที่ 4.6)	433.14	-	433.14	389.82	-	389.82	389.82	-	389.82	1,212.78	-	1,212.78	10.60
- ค่าแรงงานการดูแลรักษา (ตารางที่ 4.13)	299.74	559.90	859.64	299.74	559.90	859.64	299.74	559.90	859.64	899.22	1,679.70	2,578.92	22.54
- ค่าแรงงานการเก็บผลผลิต (ตารางที่ 4.16)	106.34	48.63	154.94	106.31	48.63	154.94	106.31	48.63	154.94	318.93	145.89	464.82	4.06
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต													
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ตารางที่ 4.18)	156.77	-	156.77	156.77	-	156.77	156.77	-	156.77	470.31	-	470.31	4.11
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ (ตารางที่ 4.19)	6.02	-	6.02	6.02	-	6.02	6.02	-	6.02	18.06	-	18.06	0.15
- ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ (ตารางที่ 4.20)	80.88	-	80.88	80.88	-	80.88	80.88	-	80.88	242.64	-	242.64	2.12
- ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ (ตารางที่ 4.22)	139.03	-	139.03	139.03	-	139.03	139.03	-	139.03	417.09	-	417.09	3.65
ต้นทุนคงที่	5.00	1,148.70	1,153.70	5.00	1,148.70	1,153.70	5.00	1,148.70	1,153.70	15.00	3,446.10	3,461.10	30.25
1. ค่าวัสดุค้ำทางตรงส่วนที่ตัดจำหน่าย													
- ค่าหน่อพันธุ์ (ตารางที่ 4.1)	-	177.19	177.19	-	177.19	177.19	-	177.19	177.19	-	531.57	531.57	4.64*
- ค่าปุ๋ยและยาป้องกันหนอน (ตารางที่ 4.2)	-	49.44	49.44	-	49.44	49.44	-	49.44	49.44	-	148.32	148.32	1.30
2. ค่าแรงงานทางตรงส่วนที่ตัดจำหน่าย													
- ค่าแรงงานปลูกหน่อ (ตารางที่ 4.6)	-	118.13	118.13	-	118.13	118.13	-	118.13	118.13	-	354.39	354.39	3.10
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต													
- ค่าใช้ที่ดิน	5.00	395.00	400.00	5.00	395.00	400.00	5.00	395.00	400.00	15.00	1,185.00	1,200.00	10.49
- ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์ (ตารางที่ 4.21)	-	408.94	408.94	-	408.94	408.94	-	408.94	408.94	-	1,226.82	1,226.82	10.72
ต้นทุนการปลูกต่อไร่	2,085.80	1,757.23	3,843.03	2,042.48	1,757.23	3,799.71	2,042.48	1,757.23	3,799.71	6,170.76	5,271.69	11,442.45	100.00

การคำนวณ * บิดเศษขึ้นเพื่อมาทำให้เกิดความแตกต่างเนื่องจากการแยกคำนวณรายละเอียดต้นทุนผันแปร

ตารางที่ 4.30 แสดงต้นทุนทั้งหมดในการปลูกกล้วยไข่เฉลี่ยต่อไร่จำนวนเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูก 30 ไร่ขึ้นไป
(แบ่งต้นทุนตามความสัมพันธ์ที่มีต่อปริมาณการผลิต)

รายการ	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3			ต้นทุนรวม 3 ปี			ร้อยละ
	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (บาท)	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (บาท)	รวม (บาท)	
ต้นทุนผันแปร	2,515.45	63.10	2,578.55	2,459.56	63.10	2,522.66	2,459.56	63.10	2,522.66	7,434.57	189.30	7,623.87	72.14
1. ค่าวัสดุค้ำทางตรง													
- ค่าปุ๋ย (ตารางที่ 4.3)	712.57	-	712.57	712.57	-	712.57	712.57	-	712.57	2,137.71	-	2,137.71	20.23
- ค่ายากำจัดวัชพืช (ตารางที่ 4.4)	307.58	-	307.58	307.58	-	307.58	307.58	-	307.58	922.74	-	922.74	8.73
2. ค่าแรงงานทางตรง													
- ค่าแรงเตรียมดิน (ตารางที่ 4.6)	441.60	-	441.60	385.71	-	385.71	385.71	-	385.71	1,213.02	-	1,213.02	11.48
- ค่าแรงในการดูแลรักษา (ตารางที่ 4.13)	581.14	44.44	625.58	581.14	44.44	625.58	581.14	44.44	625.58	1,743.42	133.32	1,876.74	17.76
- ค่าแรงในการเก็บผลผลิต (ตารางที่ 4.16)	112.61	18.66	131.27	112.61	18.66	131.27	112.61	18.66	131.27	337.83	55.98	393.81	3.73
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต													
- ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (ตารางที่ 4.18)	185.14	-	185.14	185.14	-	185.14	185.14	-	185.14	555.42	-	555.42	5.25*
- ค่าวัสดุอุปกรณ์ (ตารางที่ 4.19)	11.99	-	11.99	11.99	-	11.99	11.99	-	11.99	35.97	-	35.97	0.34
- ค่าซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์ (ตารางที่ 4.20)	53.21	-	53.21	53.21	-	53.21	53.21	-	53.21	159.63	-	159.63	1.51
- ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ (ตารางที่ 4.22)	109.61	-	109.61	109.61	-	109.61	109.61	-	109.61	328.83	-	328.83	3.11
ต้นทุนคงที่	5.00	976.65	981.65	5.00	976.65	981.65	5.00	976.65	981.65	15.00	2,929.95	2,944.95	27.86
1. ค่าวัสดุค้ำทางตรงส่วนที่ตัดจำหน่าย													
- ค่าหน่อพันธุ์ (ตารางที่ 4.1)	-	175.32	175.32	-	175.32	175.32	-	175.32	175.32	-	525.96	525.96	4.98
- ค่าปุ๋ยและยารองกันหลุม (ตารางที่ 4.2)	-	48.98	48.98	-	48.98	48.98	-	48.98	48.98	-	146.94	146.94	1.39
2. ค่าแรงงานทางตรงส่วนที่ตัดจำหน่าย													
- ค่าแรงงานปลูกหน่อ (ตารางที่ 4.6)	-	116.88	116.88	-	116.88	116.88	-	116.88	116.88	-	350.64	350.64	3.32
3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต													
- ค่าใช้ที่ดิน	5.00	395.00	400.00	5.00	395.00	400.00	5.00	395.00	400.00	15.00	1,185.00	1,200.00	11.35
- ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์ (ตารางที่ 4.21)	-	240.47	240.47	-	240.47	240.47	-	240.47	240.47	-	721.41	721.41	6.82*
ต้นทุนการปลูกต่อไร่	2,520.45	1,039.75	3,560.20	2,464.56	1,039.75	3,504.31	2,464.56	1,039.75	3,504.31	7,449.57	3,119.25	10,568.82	100.00

การคำนวณ * บิดเศษขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดความแตกต่างเนื่องจากการแยกคำนวณรายละเอียดต้นทุนผันแปร

จากผลการวิเคราะห์ต้นทุน โดยแยกต้นทุนเป็นต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ดังกล่าว จะเห็นว่าต้นทุนที่เกิดขึ้นเกือบทุกรายการในแต่ละปีจะเท่ากัน เพราะจำนวนต้นต่อไร่คงที่ตลอด 3 ปี และมีการปฏิบัติดูแลรักษาเหมือนกันทุกปี

การวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกกล้วยไข่โดยถือว่าค่าใช้จ่ายในการปลูกเป็นต้นทุนในปีที่ 1

การวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกกล้วยไข่ในส่วนนี้เป็นการคำนวณต้นทุนการปลูกโดยถือว่าค่าใช้จ่ายในการปลูกซึ่งได้แก่ ค่าหน่อพันธุ์ ค่าปุ๋ยและยาสำหรับรอกันหุ้มปลูก ค่าแรงปลูกหน่อเป็นต้นทุนในปีที่ 1 ทั้งจำนวน การวิเคราะห์ในลักษณะนี้จะทำให้ทราบถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นทั้งหมดในปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 โดยเกษตรกรสามารถใช้ข้อมูลนี้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจหลังจากที่ลงทุนไปแล้วเป็นเวลา 1 ปี กรณีที่ต้องการจะลงทุนทำสวนกล้วยไข่ต่อไปในปีที่ 2 และปีที่ 3 จะเกิดต้นทุนอีกเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีเป็นจำนวนเงินเท่าไร และกรณีต้องการเลิกไม่ทำสวนกล้วยไข่อีกต่อไปจะเกิดต้นทุนในปีที่ 1 ทั้งสิ้นเป็นจำนวนเท่าไร สำหรับรายละเอียดต้นทุนการปลูกรวมเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีได้แสดงสรุปไว้ในตารางที่ 4.35 4.36 และ 4.37 ดังนี้

-ขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่ มีต้นทุนการปลูกในปีที่ 1 เฉลี่ยไร่ละ 5,157.25 บาท และในปีที่ 2 เท่ากับปีที่ 3 เฉลี่ยไร่ละ 4,278.05 บาท (ตารางที่ 4.35)

-ขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่ มีต้นทุนการปลูกในปีที่ 1 เฉลี่ยไร่ละ 4,532.55 บาท และในปีที่ 2 เท่ากับปีที่ 3 เฉลี่ยไร่ละ 3,454.95 บาท (ตารางที่ 4.36)

-ขนาดพื้นที่ปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป มีต้นทุนการปลูกในปีที่ 1 เฉลี่ยไร่ละ 4,242.56 บาท และในปีที่ 2 เท่ากับปีที่ 3 เฉลี่ยไร่ละ 3,163.13 บาท (ตารางที่ 4.37)

ตารางที่ 4.31 จำนวนเงินค่าแรงปลูกหน่อและค่าวัสดุในการปลูกเฉลี่ยต่อไร่

รายการ	ขนาดหน่อปลูก 1-10 ไร่			ขนาดหน่อปลูก 11-30 ไร่			ขนาดหน่อปลูกมากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป		
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม
ค่าแรงปลูกหน่อ ¹	132.27	58.02	190.29	354.38	-	354.38	350.64	-	350.64
ค่าน้ำมัน ² (บาท)	-	513.51	513.51	-	531.57	531.57	-	525.96	525.96
ค่าปุ๋ยและยาป้องกันหนอน ³ (บาท)	183.07	-	183.07	148.33	-	148.33	146.94	-	146.94
รวมค่าวัสดุในการปลูก (บาท)	183.07	513.51	696.58	148.33	531.57	679.90	146.94	525.96	672.9

1 จากตารางที่ 4.6

2 จากตารางที่ 4.1

3 จากตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.32 สรุปต้นทุนค่าวัสดุคืบทางตรงเฉลี่ยต่อไร่จําแนกเป็นรายปี

ขนาดพื้นที่ปลูก	(1) ค่าวัสดุในการปลูก ¹ (บาท)			ค่าวัสดุในการดูแลรักษา เป็นเงินสด(บาท)		จำนวนเงินรวม (บาท)				
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	(2) ค่าปุ๋ย ²	(3) ค่ากำจัดวัชพืช ³	ปีที่ 1 (1+2+3)			ปีที่ 2	ปีที่ 3
						ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าใช้จ่าย ที่เป็น เงินสด (2+3)	ค่าใช้จ่าย ที่เป็น เงินสด (2+3)
1-10 ไร่	183.07	513.51	696.58	813.83	146.96	1,143.86	513.51	1,657.37	960.79	960.79
11-30 ไร่	148.33	531.57	679.90	713.61	145.30	1,007.24	531.57	1,538.81	858.91	858.91
มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	146.94	525.96	672.90	712.57	307.58	1,167.09	525.96	1,693.05	1,020.15	1,020.15

(1) จากตารางที่ 4.31

(2) จากตารางที่ 4.3

(3) จากตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.33 สรุบทันทุนค่าแรงงานการปลูกกรมเฉลี่ยต่อไร่คอปี้

ขนาดพื้นที่ปลูก	ค่าแรงเตรียมดินที่จ่าย เป็นเงินสด (บาท) ¹			ค่าแรงปลูกหน่อปีที่ 1 (บาท) ²			ค่าแรงงานการปลูกกรมเฉลี่ยต่อไร่ (บาท)								
							ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3		
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ค่าจ้าง เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้าง เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้าง เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้าง เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ ไม่เป็นเงินสด	รวม
1-10 ไร่	368.91	376.58	376.58	132.27	58.02	190.29	501.18	58.02	559.20	376.58	-	376.58	376.58	-	376.58
11-30 ไร่	433.14	389.82	389.82	354.38	-	354.38	787.52	-	787.52	389.82	-	389.82	389.82	-	389.82
มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	441.60	385.71	385.71	350.64	-	350.64	792.24	-	792.24	385.71	-	385.71	385.71	-	385.71

ตารางที่ 4.34 สรุปต้นทุนค่าแรงงานโดยตรง

หมวดหมู่ผลิตภัณฑ์	ค่าแรงงานการผลิต ¹ (บาท)									ค่าแรงงานการผลิตหลัก ² (บาท)			ค่าแรงงานการผลิตเสริม ³ (บาท)			ค่าแรงงานโดยตรงรวมเฉลี่ยต่อหัว ³ (บาท)											
	ขั้นที่ 1			ขั้นที่ 2			ขั้นที่ 3			ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ขั้นที่ 1			ขั้นที่ 2			ขั้นที่ 3		
	ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม										ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าจ้างที่เป็นเงินสด	ค่าจ้างที่ไม่เป็นเงินสด	รวม
1-10 ไร่	501.18	58.02	559.20	376.58	-	376.58	376.58	-	376.58	198.09	983.56	1,181.65	102.70	52.97	155.67	801.97	1,094.55	1,896.52	677.37	1,036.53	1,713.90	677.37	1,036.53	1,713.90	677.37	1,036.53	1,713.90
11-30 ไร่	787.52	-	787.52	389.82	-	389.82	389.82	-	389.82	299.74	559.90	859.64	106.31	48.63	154.94	1,193.57	608.53	1,802.10	795.87	608.53	1,404.40	795.87	608.53	1,404.40	795.87	608.53	1,404.40
มากกว่า 30 ไร่รวม	792.24	-	792.24	385.71	-	385.71	385.71	-	385.71	581.14	44.44	625.58	112.61	18.66	131.27	1,485.99	63.10	1,549.09	1,079.46	63.10	1,142.56	1,079.46	63.10	1,142.56	1,079.46	63.10	1,142.56

¹ จากตารางที่ 4.33
² จากตารางที่ 4.13
³ จากตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.35 แสดงต้นทุนทั้งหมดในการปลูกกล้วยเฉลี่ยต่อไร่จำแนกเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูก 1-10 ไร่

รายการต้นทุน	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3		
	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด	รวม
ค่าวัตถุดิบทางตรง ¹ (บาท)	1,143.86	513.51	1,657.37	960.79		960.79	960.79		960.79
ค่าแรงงานทางตรง ² (บาท)	801.97	1,094.55	1,896.52	677.37	1,036.53	1,713.90	677.37	1,036.53	1,713.90
ค่าใช้จ่ายในการผลิต ³ (บาท)	539.90	1,063.46	1,603.36	539.90	1,063.46	1,603.36	539.90	1,063.46	1,603.36
รวม(บาท)	2,485.73	2,671.52	5,157.25	2,178.06	2,099.99	4,278.05	2,178.06	2,099.99	4,278.05

- 1 จากตารางที่ 4.32
 2 จากตารางที่ 4.34
 3 จากตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.36 แสดงต้นทุนทั้งหมดในการปลูกกล้วยเฉลี่ยต่อไร่จำแนกเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูก 11-30 ไร่

รายการต้นทุน	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3		
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม
ค่าวัตถุดิบทางตรง ¹ (บาท)	1,107.24	531.57	1,538.81	858.91		858.91	858.91		858.91
ค่าแรงงานทางตรง ² (บาท)	1,193.57	608.53	1,802.10	795.87	608.53	1,404.40	795.87	608.53	1,404.40
ค่าใช้จ่ายในการผลิต ³ (บาท)	387.70	803.94	1,191.64	387.70	803.94	1,191.64	387.70	803.94	1,191.64
รวม (บาท)	2,588.51	1,944.04	4,532.55	2,042.48	1,412.47	3,454.95	2,042.48	1,412.47	3,454.95

1 จากตารางที่ 4.32

2 จากตารางที่ 4.34

3 จากตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.37 แสดงต้นทุนทั้งหมดในการปลูกกล้วยเฉลี่ยต่อไร่จำแนกเป็นรายปีของขนาดพื้นที่ปลูก 30 ไร่ขึ้นไป

รายการต้นทุน	ปีที่ 1			ปีที่ 2			ปีที่ 3		
	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม	ค่าใช้จ่ายที่ เป็นเงินสด	ค่าใช้จ่ายที่ ไม่เป็น เงินสด	รวม
ค่าวัสดุคิบทางตรง ¹ (บาท)	1,167.09	525.96	1,693.05	1,020.15		1,020.15	1,020.15		1,020.15
ค่าแรงงานทางตรง ² (บาท)	1,485.99	63.10	1,549.09	1,079.46	63.10	1,142.56	1,079.46	63.10	1,142.56
ค่าใช้จ่ายในการผลิต ³ (บาท)	364.95	635.47	1,000.42	364.95	635.47	1,000.44	364.95	635.47	1,000.42
รวม (บาท)	3,018.03	1,224.53	4,242.56	2,464.56	698.57	3,163.13	2,464.56	698.57	3,163.13

1 จากตารางที่ 4.32

2 จากตารางที่ 4.34

3 จากตารางที่ 4.23